MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Ronda de Sant Pere, 3 Telèfon 24647 : Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VIII. Núm. 377 - Barcelona, dijous 7 maig, 1936

Títol de drama estil antic:

La Societat de les Nacions o el premi a l'agressor

BIBLIOTECA P. ARÚS

II Saló Mirador

«Els jueus disputant-se la túnica de Crist». Detall del número 15 del catàleg (Col·lecció Pere Milà)

Obert del 9 al 31 de maig

Inauguració oficial: 8 de maig

(Vegi's la pàgina a d'aquest número)

EL RITME DE LA POLITICA

Ni aventura, ni passivitat

Un salt en el buit. Si en tot moment el consideraríem una desgràcia, ara seria un atemptat a la vida del país que la història no perdonaria mai. Hi ha esperits prou simples que creuen que és precisament ara, que moltes aspiracions populars s'han vist coronades amb la victòria, l'oportunitat única per a capgirar totalment l'estructura social i establir un nou estat de coses que signifiqui en el sentit econòmic, social i polític la negació del règim capitalista. Una empenta més i ja els tenim, pensen alguns.

Doncs bé, sense recórrer a experiències massa llunyanes, creiem tot el contrari. Una empenta més, una empenta irreflexiva, instintiva i passional, i podem caure en mans de l'adversari. Els amics de les empentes, els coneixem prou. Quan els vents són favorables, tot els sembla poc, i una ficció de coratge els fa gesticulants i sorollosos davant l'enemic. Ara bé, quan l'enemic comença a veure's les orelles i s'hi torna, no tarden gaire a arronçar les espatlles i a conformar el seu ànim amb la trista i passiva fatalitat del pagès que veu perduda la collita per la pedregada.

Tot això té de primitiu la nostra política. No saben molts que les victòries costa menys de guanyar-les que d'administrar-les i que les pedregades i les commocions socials no cauen pas del cel, en bona part, sinó que les provoquen els mateixos homes que la victòria ha engreït i ha tornat inconscients.

Salts en el buit, quan la gent està desesperada, acorralada i sense altra esperança que la dels remeis heroics, són humanament explicables; però quan el poble és mestre del seu règim, certes aventures sols poden servir-li per a demostrar la seva incapacitat de governar-se.

Ni salts en el buit ni immutabilitat política. Diem això, perquè un dels retrets que hauríem de fer a alguns polítics populars és la facilitat amb què, sense adonar-se'n, s'han deixat guanyar per la idea que el canvi de règim implicava un canvi d'homes per damunt d'un canvi total de sistema. Es evident que abans del 14 d'abril la República era més sentida i desitjada pel que havia de destruir que no pas pel que havia d'instaurar. Fora del camp obrer, la confusió i la contradicció en els problemes més vitals que plantejava la República, amb tot el que volia dir aquest règim a l'any 1931, eren notòries. Les crisis i els canvis que hem hagut de suportar durant aquests darrers cinc anys revelen un difícil procés d'adaptació, que sense aquella confusió hauríem pogut alleugerir.

A Catalunya, per ésser més viu entre nosaltres el sentiment democràtic, l'adaptació fou més fàcil. Així i tot, la manca de partits populars amb una existència madura i de directors prou experimentats va portar-nos a situacions penosíssimes i a cometre errors que hem pagat cars. No oblidem que a la idea republicana s'afegia el sentiment autonomista, tan àmpliament compartit per l'opinió como inhàbilment dirigit. Al 14 d'abril a casa nostra, s'hagué d'improvisar tot, des dels governants fins els principis d'una doctrina apta per a governar. Aquell formidable corrent sentimental, aquell fenomen còsmic d'incorporació del poble a la política — sens dubte el fet més important de la història del catalanisme —, va sorpendre tothom. Els guaites més fins i els esperits més clarividents van fer un mal paper. Això fou causa que el poble portés als llocs de govern un grup d'homes d'una bona fe indubtable, però d'idees i temperaments tan diversos que necessàriament havia de produir-se una gran desorientació.

En les masses dels partits, al costat dels qui propugnaven solucions d'avenç social, hi havia — hi ha encara — un nombre considerable de petits burgesos i d'homes del camp de mentalitat política evidentment anacrònica. Al camp tot es renova molt lentament. N'hi ha prou amb recórrer les viles pageses per a veure que el temps no canvia les coses i que avui com ahir hi ha una penúria d'ideals i una política de baixa volada. Els principis i els programes no tenen més consistència que la dels signes exteriors. Cau un rètol i n'apareix un altre; en un mateix balcó hem vist onejar les banderes més antagòniques i un mateix home canvia de paraula d'un dia a l'altre per tal de no perdre la vara d'alcalde.

No obstant, no podem dir que la vida rural hagi estat tranquilla aquests darrers anys. El problema de la terra ha encès una lluita implacable i ha obert entre els veïns de cada poblat un abisme insondable de rancúnia, que no sabem quan s'acabarà. No serem nosaltres els qui diguem que aquesta lluita hagi estat gratuita i que la nova distribució de la riquesa que l'ha portada no tingui raons de justícia. El que hem de dir, no obstant, és que els mòbils d'aquesta lluita, que ha sacrificat la pau de molts indrets de la nostra rodalia, no han estat moltes vegades ni la defensa dels interessos de la comunitat, ni el respecte a la llei del poble. Acceptem que els canvis socials quan són profunds no poden produir-se sense dolor i sense víctimes; el que no podem admetre, però, és que desposseir la riquesa dels qui la detentaven abusivament hagi servit per estimular egoismes i apetències, que per la manca d'esperit social hem de qualificar d'immorals. Sense aquest esperit, que havia de donar al pagès la consciència del seu deure, el problema del camp ha estat una disputa d'interessos individuals; des del punt de vista revolucionari, una veritable regressió. En el nostre camp una part de la riquesa ha canviat de mans. Per la resta, tot segueix igual; avui com ahir la gent es mou més pels interessos que pels ideals. Diem això sense creure'ns que sorprenem ningú; sinó simplement per constatar que per aquest costat el progrés polític costa molt de percebre.

En un medi espiritualment més elevat, la tendència a la immutabilitat política és compartida també per la burgesia esquerrana i per tots aquests bons republicans, fidels als ideals de la democràcia i del liberalisme històric. N'hi ha prou amb escoltar-los i llegir la seva premsa per a veure que mentre excelleixen admirablement quan defensen els seus venerables pensaments, es tornen vacillants i pusillànimes quan s'enfronten amb els problemes que plantegen el repartiment de la riquesa i la reforma econòmica de l'Estat. Perfectament avinguts amb el nou règim de República i autonomia, no aconsegueixen sincronitzar la seva actitud amb les altres exigències del moment. Voldrien posar el país en ordre; que les seves lluites fossin francament encarades a una situació estable de progrés. Voldrien que aquesta terra dels seus afectes fos un país civilment normal, però es troben que el seu endarreriment polític els obliga a salvar distàncies tan enormes, que sovint desconfien que tot pugui fer-se dintre una pacífica evolució. En una paraula, ells saben bé el que volen, però dubten que els seus principis, tan útils per a una política de començaments de segle, representin una veritable solució per a l'Estat d'avui. Aquest és el gran drama del moment.

Entre la inclinació morbosa a l'aventura social i les tendències d'un liberalisme massa passiu, els nostres governants populars hauran de cercar el camí que permeti la renovació de la nostra societat, mitjançant l'exercici del poder d'una manera prou àgil, perquè sense desmentir el seu origen democràtic els permeti servir els interessos de la col·lectivitat amb el ritme que els temps exigeixen.

IGNASI ARMENGOU

MIRADOR INDISCRET

El violí d'Ingres de don Manuel Azaña

Molts espanyols que senten ressonar el nom de Manuel Azaña com el del probable president de la República deuen suposar que l'actual president del Consell passa totes les hores del dia en confabulacions i treballs relacionats amb la seva candidatura.

La realitat és molt diversa. Manuel Azaña resta l'humanista de sempre que destina una part del temps, àdhuc els dies de major ventada política, a la curiositat dels bons llibres.

Per això l'altre dia la Llibreria Metropolitana del carrer de la Canuda, que ha publicat el catàleg dels seus llibres de segona mà, rebia 8 pessetes i l'encàrrec de trametre una de les obres anunciades al president del Consell de Ministres.

No cal dir que la comanda féu sensació a la casa i al qui escriu aquestes ratlles, que es trobava tafanejant un munt de gravats quan el carter feia efectiva la quantitat esmentada.

El futur president de la República demostrava que el seu violí d'Ingres, àdhuc en les hores més solemnes, és un petit catàleg de llibres vells rebut de Barcelona.

L'estudi de l'Estret

Naturalment, sentírem curiositat per saber quin llibre havia demanat el senyor Azaña i, després de recórrer a totes les astúcies i circumloquis possibles per a esbrinar-ho sense deixar veure que sentíem curiositat, sabérem que el llibre era de la secció d'Història, Geografia, Viatges i es titulava: «*Gibraltar, Les Xerves, Alcazarquivir. Tres relaciones históricas.* 1540, 1560, 1578. Vol. 19 de la *Colección de libros españoles raros y curiosos.* Madrid. 1889. — 8.º — rústica. 402 pàgs. Ptes. 8».

El guia del Fòrum que no cobra res

El cas de Manuel Azaña distraient-se de la pesantor del moment amb la curiositat dels catàlegs de llibres d'ocasió ens recorda el cas d'un altre gran polític europeu. Un oficial francès que durant la gran guerra es trobava a Roma, anà a visitar el Fòrum i per aprofitar el temps, s'adreçà a un home no massa ben vestit que passejava atent i solitari per entre les pedres augustes.

Prenent-lo per un guia professional li demanà que li expliqués el Fòrum, i aquell senyor accedí i acompanyà l'oficial des del peu del Capitoli fins al Coliseu, demostrant conèixer les ruïnes subsistents i els edificis desapareguts.

En finir, l'oficial demanà el que havia de donar-li i el desconegut es limità a dir que res, i seguí passejant pel Fòrum fins a l'hora de tancar.

Aquella nit l'oficial estava invitat per M. Barrère a sopar a l'ambaixada i per poc cau d'espatlles en veure que també figurava entre els comensals el «seu guia» del Fòrum.

L'estupor va créixer del tot quan l'hi presentaren:

—M. Herriot, alcalde de Lyon i ministre d'Instrucció pública

Els estralls de la crisi

Els diumenges al matí a la sonsònia del carrer de Petritxol s'hi barreja la d'un venedor de llumins i escuradents que es passa un parell d'hores cridant: «Es venen *mistos* i escuradents! Es venen *mistos* i escuradents!»

Fa uns dies, Joan A. Maragall sortí un moments dels seus establiments de la Sala Parés al carrer per a respirar una mica.

El susdit venedor li preguntà:

—Es venen gaires quadros?

—Pse, no gaire, no gaire — li respongué Maragall.

—Es la crisi! A mi em passa el mateix — conclogué el venedor de llumins.

Imatgeria

La quietud actual de Josep Pla és atribuïda per molts al desig de donar un tomb cap a l'esquerra en un moment determinat. Es conta que, en acomiadar-se dels seus contertulians de Madrid, En Pla s'empescà un pretext perfectament creible:

—Me'n torno a l'Empordà a cuidar unes quantes vessanes que tinc molt abandonades!

Economia política

Sembla que la causa originària de l'ostracisme del biògraf cambonià arrenca, fet i fet, del desaire que li donà En Ventosa en jugar-li En Pla el truc del vestit. Es sabut que els diputats de torn de la Lliga a Madrid, a més del seu cobert al Palace, havien de comptar amb el cobert d'En Pla. Tot assaborint les menges delicioses, l'escriptor no s'oblidava mai d'alludir la indumentària del parlamentari que l'havia convidat:

—Caram, don Joan, quin xeviot més bonic que porta! A mi me'n convindria un d'igual.

El sublíder de la Lliga, però, en lloc d'acompanyar En Pla a cal sastre, cuità a telefonar a *La Veu* que giressin de seguida la mesada al seu corresponsal a Madrid.

El prometre no fa pobre

La pretensió màxima d'En Pla, aquests darrers temps, era arribar a governador i, concretant, a governador de Mallorca. Durant el govern Portela, ho tenia tan ben treballat que només li mancava el plàcet d'En Cambó.

—Mireu — digué En Pla a don Francesc —, si em feu governador de Mallorca, al cap de quinze dies us portaré el bisbe en una mà i el capità general en l'altra, i tot Mallorca serà vostra.

—Massa me'n dónes! — replicà En Cambó, malfiat.

Passamaner

A la Comissió de Festes del 14 d'Abril li quedaven ben poques invitacions a la tribuna oficial pel nombre de demandes que tenia damunt la taula, però la sollicitud que no pogué rebutjar fou la que contenia aquesta targeta:

«Josep Duran i Guàrdia, ex-alcalde accidental de l'Ajuntament de Barcelona».

Les malifetes dels traductors

Quan el rapte del periodista Jakob Wesemann pels nazis, *La Vanguardia* publicà la notícia que l'advocat defensor de Jakob visità a la presó suïssa «*a Judas Wesemann que estaba leyendo el periódico*». Segurament l'original parlava de *le judas*, que vol dir la reixeta de la porta i no té res a veure amb el Judas de la Passió.

L'altre diumenge, el mateix diari començava així una notícia «exclusiva»:

«Budapest, 25. — El señor Koscialkowski, que ha visitado hoy al célebre Haras Sabolda...»

En realitat, l'autor d'aquesta redacció no s'adonà que *haras*, en francès, vol dir ramat de cavalls o lloc destinat a la cria de cavalls, i no es tractava d'un personatge famós, sinó de la remunta de... Bàbolna.

La revenja

Cal dir que hem pogut restablir el text autèntic gràcies a un dels nostres col·laboradors, que és hongarès. De passada, ens ha comunicat la revenja, per endavant, dels hongaresos: una notícia del *Pesti Naplo*, de Budapest, del 18 d'abril, amb data de Madrid:

«Diuen als passadissos del Congrés que els partits de dreta no participaran en les eleccions que es celebraran el dia 20 a Compromisarios...»

Pobres hongaresos que vulguin cercar aquesta població en el mapa!

La mal anomenada

Amb un xic de retard la notícia, però val la pena. Ha vingut a caure a les nostres mans un exemplar del 23 de març passat del sempre ben assabentat periòdic madrileny *A B C*, a la secció gràfica del qual i sota el títol molt literari de *Perfiles de la vida madrileña*, hi ha una fotografia de la nostra compatriota Aurea de Sarrà, junt amb un tal senyor José Francés (conferenciant). El més bo de tot és, però, la descripció de sota de la foto, on hom llegeix: «La recitadora Aurea de Sarrià», etc., etc., en lloc de Sarrà. Que sàpiguen els senyors d'*A B C* que la nostra cèlebre recitadora en llunyans temps vivia a Badalona, d'on era filla, essent una activa operària d'una anomenada fàbrica de mantons de Manila. Però de Sarrià, mai!

Rotatius

A Barcelona surt, gairebé clandestinament, un diari titulat *El Eco*, una mena de sobreeixidor del *Diario del Comercio*, però, de sobte, ha desaparegut de la capçalera el subtítol *Journal des Etrangers* que hi detonava.

Un redactor, estranyat, interrogà el director d'*El Eco* sobre la supressió del pretensiós títol, i En Bozzo contestà, tot arronçant-se d'espatlles:

—Animositats de la Societat de Nacions!

LA NAU DELS FOLLS

(c) Ministerio de Cultura 2006

II Saló Mirador: La pintura gòtica a Catalunya

Catàleg abreujat

1. Mestre de Sant Marc. — *Escena de la llegenda de Sant Esteve.* Mitjans del segle XIV. (Col·lecció Oleguer Junyent.)
2. Mestre anònim de mitjans del segle XIV. — *Verge de la Llet.* (Col·lecció germans Junyer.)
3. Taller dels Serra. — *Retaule de Sant Nicolau de Bari.* Segona meitat del segle XIV. (Col·lecció Teresa Amatller.)
4. Pere Serra. — *Calvari.* Segona meitat del segle XIV. (Col·lecció Ramon d'Abadal i Vinyals.)
5. Pere Serra. — *Quo Vadis?* Finals del segle XIV. (Col·lecció Josep Valenciano.)
6. Pere Serra. — *Epifania.* Finals del segle XIV. (Col·lecció C. Corominas.)
7. Bernat de Montflorit. — *Retaule de Santa Anna.* Finals del segle XIV. (Col·lecció Hereus de Maties Muntades.)
8. Mestre del Pentecostès de Cardona. — *Naixement de la Verge.* A l'entorn de 1400. (Col·lecció Miquel Mateu.)
9. Domènec Valls. — *Pietat de Crist.* A l'entorn de 1400. (Col·lecció dels germans Junyer.)
10. Jaume Cabrera. — *Calvari.* Primer quart del segle XV. (Col·lecció Joaquim Carreras.)
11. Mateu Ortoneda. — *Tríptic de Santa Caterina.* Primer quart del segle XIV. (Col·lecció Alexandre Soler i March.)
12. Lluís Bonavia. — *La Verge i el Nen voltats d'àngels músics.* Pintura de l'any 1417. (Col·lecció E.)
13. Mestre de Penyafiel. — *Mort de Sant Joan i banquet d'Herodes.* Primer quart del segle XV. (Col·lecció F. Carreras Candi.)
14. Jaume Cirera. — *Sant Francesc o Sant Antoni, predicant.* Primera meitat del segle XV. (Col·lecció Pere Milà.)
15. Mestre de Sant Jordi. — *Calvari.* Primera meitat del segle XV. (Col·lecció Pere Milà.)
16. Mestre de Sant Jordi. — *Martiri de Santa Eulàlia.* Primera meitat del segle XV. (Col·lecció Hereus de Maties Muntadas.)
17. Taller de Jaume Ferrer. — *Mort de la Verge.* Mitjan segle XV. (Col·lecció Hereus de Maties Muntadas.)
18. Pere Huguet. — *Calvari.* Mitjan segle XV. (Col·lecció Maria Esclasans.)
19. Jaume Huguet. — *Projectes.* Segona meitat del segle XV. (Col·lecció germans Junyer.)
20. Taller dels Vergós. — *Calvari.* Darreries del segle XV. (Col·lecció Oleguer Junyent.)
21. Pau Vergós. — *Camí del Calvari.* Darreries del segle XV. (Col·lecció Família Carreras.)
22. Bartomeu Bermejo. — *Crist baixant als llims.* Darreries del segle XV. (Col·lecció Teresa Amatller.)
23. Bartomeu Bermejo. — *Pietat de Crist.* Darreries del segle XV. (Col·lecció Miquel Mateu.)
24. Mestre Alfonso. — *Sant Jordi.* Pintura de l'any 1473. (Col·lecció Hereus de Maties Muntades.)

II SALÓ MIRADOR

dedicat a

La pintura gòtica a Catalunya

en els segles XIV i XV

dirigit per

JOSEP GUDIOL

Inauguració oficial, el 8 de març a dos quarts d'onze de la nit

Estarà obert al públic del 9 al 31 de maig

SALA PARÉS

Petritxol, 3 i 5

Entrada: 1 pta.

La setmana entrant serà posat a la venda el

CATÀLEG

d'aquest Saló, redactat per Josep Gudiol i contenint la reproducció fototípica de totes les obres exposades

Preu: 5 ptes.

En el pròleg al catàleg del I Saló Mirador, el nostre company Joan Cortès redactà una afirmació que subscrivim sense reserves. L'escassedat de motius generadors de l'equilibri i unitat que han de perfeccionar la personalitat col·lectiva catalana ha impedit que a hores d'ara el nostre país hagi arribat a aquell estadi que el catalanisme intel·ligent, el catalanisme renascut entre versos, desitja que regeixi els destins nacionals.

El I Saló hi contribuí. Féu passar davant dels ulls del poble català cent anys d'història brillant, ajudant a la divulgació d'una idea general de personalitat prestigiosa, caliu de generacions anteriors que amb el traumatisme adjudicat pels revessos de temps adversos no pogueren pressentir la ràpida, l'allucinant renaixença portada a cap a Catalunya.

El II Saló Mirador s'acull integralment als benifets a deduir de les recensions. Si el I triomfà presentant imatges que encara tenien alè de vida i assolí desvetllar part d'aquella consciència exigida per l'esperit del país, el II es dirigeix uns segles més enllà, convençut que en aquests hi ha encara més matèria mnemotècnica, més motius avaladors de personalitat, més fets definidors d'una puixança temporalment truncada i en darrer terme una superior, una inigualable vàlua artística, perfectament aclaridora del moment en què nasqué.

* * *

La pintura gòtica a Catalunya sembla que des dels Museus de Barcelona i de Vic queda a bastament explicada i sense possibilitats d'afegitons.

No obstant, no és així categòricament.

El col·leccionisme particular és importantíssim i els tresors guardats per aquest, imponderables.

Les tasques d'investigació portades a cap per benemèrits ciutadans han vingut a demostrar l'exuberant riquesa de la pintura catalana dels segles XIV i XV. En pocs anys ha quedat establert gairebé definitivament el panorama artístic complet en aquest sentit. Atenent-nos a aquest fet és quan l'afirmació anterior adquireix l'absoluta certesa i quan aquella possibilitat d'afegitons creix extraordinàriament.

En efecte, els Museus equivalen a una part, indispensablement dependent de la col·lecció particular, per a obtenir una visió clara de la magnitud formidable que la pintura gòtica a Catalunya assoleix.

El II Saló Mirador realitza aquesta presa de contacte amb la qual serà viable la constatació del valor. Es una palanca momentània que serveix per a unir els dos extrems posseïdors dels dos segles de pintura més il·lustre que mai ha produït el nostre país.

Des d'ací volem retre tots els honors al sentit fi de la col·lecció particular catalana que ha guardat gelosament les obres mestres dels vells pintors i ha aconseguit, així, aureolar-los degudamnet, impedint un èxode que anys després hauria caigut damunt la nostra terra en forma de maledicció implacable.

La col·lecció particular fou la que abans que l'espècie del valor de la nostra pintura fos divulgada, ja la considerava en aquell seu just mèrit i per ella la que instigà, la que feu procedir a la descoberta, a la reconstrucció històrica.

Tots els moments sóns bons per a enaltir el seu patriòtic i sensible comportament. Cap, però, com aquest, en el qual gràcies a ell s'obre la cortina d'aquest espectacle sense parell.

Dos segles de pintura gòtica, aplegada eclècticament sota el signe de la intuïció particular del posseïdor de retaules!

* * *

Mirador ha arribat a la realitat del seu II Saló per l'esforç i l'ajut inestimable d'un bon amic de la casa.

Josep Gudiol, el jove arquitecte-arqueòleg que figura en la constel·lació científica internacional amb llum pròpia, autor de preciosos documents d'investigació de l'art a Catalunya, ha forjat la tangibilitat del Saló.

Gran coneixedor i gustador d'on resideix el pot de la bona confitura, ha orientat en tot moment això que ha d'ésser l'èxit del Saló. El saber fer palès amb vint-i-quatre obres de transcendental importància de dos segles sencers de pintura.

Es un deure per a nosaltres fer-ho constar públicament.

* * *

No podem donar per acabada aquesta introducció al II Saló Mirador, sense fer constar també públicament el nostre agraïment a les persones que amb gran desinterès han concedit llur col·laboració, en forma de tramesa de retaules, a la major esplendidesa del Saló.

Moltes gràcies a les senyores Teresa Amatller i Maria Esclasans, i als senyors Oleguer Junyent, germans Junyer, Ramon d'Abadal i Vinyals, C. Corominas, Josep Valenciano, Hereus de Matias Muntadas, Miquel Mateu, Joaquim Carreras, Alexandre Soler i March, Francesc Carreras Candi, Pere Milà i a la família Carreras.

Enric F. GUAL

«Profetes», obra de Jaume Huguet. Número 19 del catàleg (Col·lecció germans Junyer)

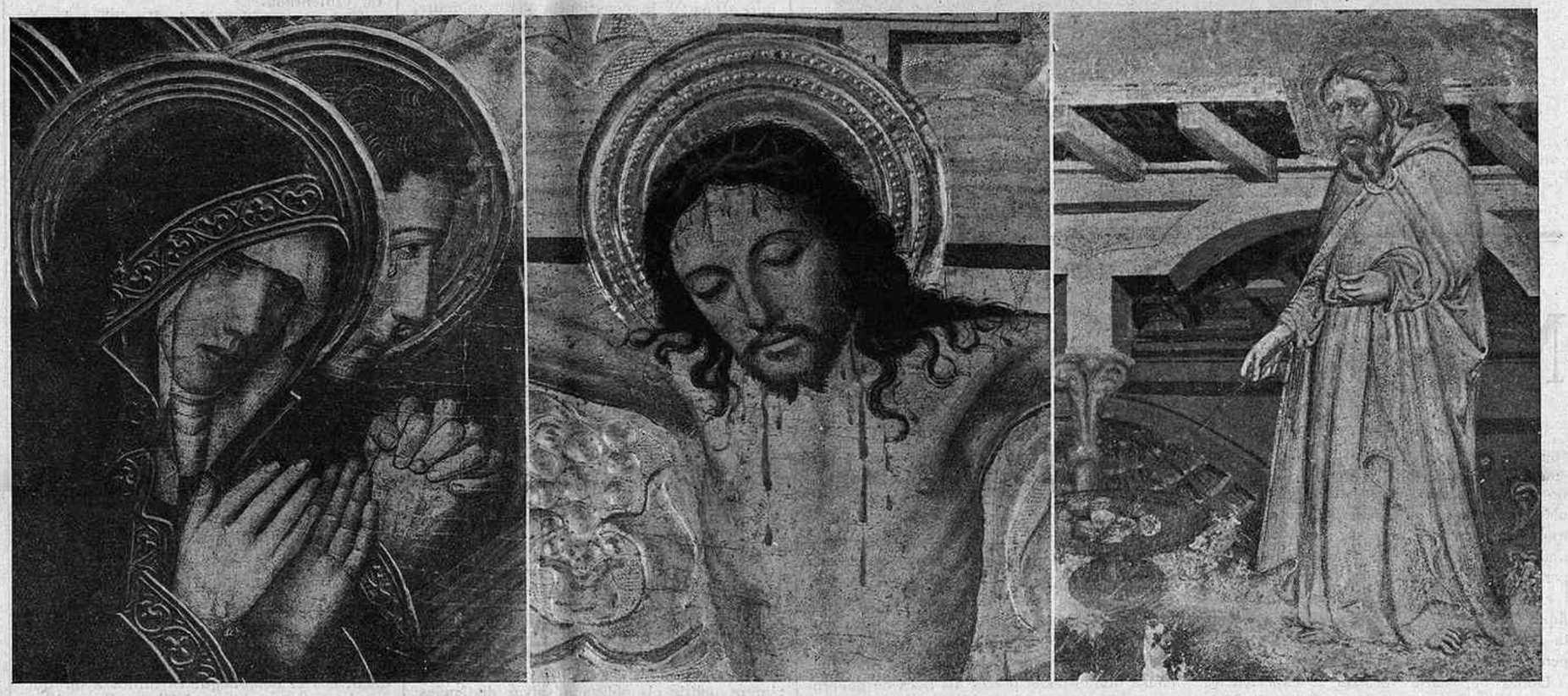

«Maria en el camí del Calvari», obra de Pere Vergós. Detall del número 21 del catàleg (Col·lecció Família Carreras). — «Crucifixió», obra del taller dels Vergós. Detall del número 20 del catàleg (Col·lecció Oleguer Junyent). — «Natanael», obra del Mestre de Sant Marc. Número 1 del catàleg (Col·lecció Oleguer Junyent).

Noticiari del Saló

* El II Saló Mirador, dedicat a *La pintura gòtica a Catalunya,* serà inaugurat oficialment demà, a la Sala Parés, a dos quarts d'onze de la nit.

Per al públic, la inauguració tindrà lloc dissabte a les sis de la tarda.

* El Saló restarà obert fins a fi de mes. Queda obert un abonament a les cinc conferències que tindran lloc al mateix Saló, les quals es pronunciaran sota el següent ordre:

1. Manuel Trens, Prev. — *La pintura gòtica catalana fins a Ferrer Bassa* (dilluns, 11 de maig).
2. Alexandre Soler i March. — *Els germans Serra i els seus contemporanis* (divendres, 15 de maig).
3. Agustí Duran i Sanpere. — *L'escola de Lluís Borrassà* (dimecres, 20 de maig).
4. Josep Gudiol. — *Del Mestre de Sant Jordi a Lluís Dalmau* (dilluns, 25 de maig).
5. Joaquim Folch i Torres. — *Huguet i els Vergós* (divendres, 29 de maig).

Els tiquets per a les susdites conferències poden adquirir-se a la Sala Parés i a l'administració de Mirador.

* Entre altres comunicacions s'han rebut sollicitud de detalls i catàlegs dels historiadors americans Chandler Post i Walter Cook i d'August. L. Mayer, el qual en la seva lletra, datada a París, ens fa saber que farà tots els possibles per tal de venir a Barcelona i poder visitar el II Saló Mirador.

* Una altra personalitat altament interessada pel nostre Saló és Josep Pijoan, l'interès del qual per la pintura catalana antiga és universalment conegut. Necessitats professionals l'han allunyat de Barcelona dies abans de la inauguració.

Amb tot, però, ens ha encarregat una tramesa de catàlegs del Saló a la seva residència d'Amèrica, on els distribuirà entre els més importants museus d'aquell país que tant aprecien la pintura gòtica catalana.

* Dintre pocs dies podran adquirir-se catàlegs del Saló de pintura gòtica a la Sala Parés al preu de 5 pessetes.

L'esmentat catàleg va profusament il·lustrat amb 25 fototípies, reproduint els retaules exposats.

A més a més, hi figura un breu resum històric de la pintura als segles XIV i XV, redactat per l'arquitecte i arqueòleg Josep Gudiol.

Conversa amb Ernst Krenek

Hem aprofitat l'ocasió, utilitzant l'estada entre nosaltres del més cèlebre dels compositors austríacs contemporanis, de conversar-hi per l'intermediari d'un dels nostres col·laboradors. D'aquesta conversa, reproduïm els paràgrafs que ens semblen més interessants per als nostres lectors.

—Es la segona vegada que em trobo a la capital de Catalunya. Vaig venir-hi per l'Exposició i després vaig recórrer la Península durant gairebé quatre setmanes. Els fruits d'aquest viatge, en forma d'articles, vaig publicar-los en els diaris de Viena en què col·laboro, el més important dels quals és la *Wiener Zeitung,* òrgan quasi oficial de la capital d'Austria. Us interessarà de saber que aquest diari és el que dedica el major espai a qüestions artístiques i científiques, i per això val la pena, per a un artista, de publicar-hi. Es una cosa bastant significativa, donada la situació particular en què vivim...

He fixat el meu domicili a Viena. Voldríeu saber com es pot viure en aquesta ciutat? Us respondré sincerament. Si no us preocupeu, a Viena, de la publicitat i de la gent que us volten, us hi trobeu d'allò més bé. Us ho asseguro, i això que no sóc misantrop.

En certa manera, hi ha punts de comparació entre Austria i Espanya. Per exemple: abans de venir cap ací, he llegit les notícies més alarmants sobre la situació interior d'Espanya, en tota la premsa estrangera. Arribat a Barcelona, estic més que sorprès de trobar-hi la tranquil·litat més perfecta. Ben entès, el que veig és la calma catalana; no he vist les altres regions espanyoles. De totes maneres, ja veieu com són de fiar certs diaris... Anant a la comparació que us deia, exactament em passà el mateix en 1934. Jo em trobava a Espanya; en arribar a Madrid, tothom em preguntava: «Veniu de Viena? Què hi passa? Diu que hi ha el caos a Austria; és veritat? Es pot viure al vostre país?»

Tot el que avui veig i sento a Espanya em fa la més profunda impressió. Aquest país ha estat sempre la terra dels meus desigs, una terra miraculosa. Si he compost el *Carles V,* l'òpera de la vida del gran emperador d'Espanya i d'Austria, no és pas perquè sí. A més a més, estic molt orgullós que la música d'aquesta obra hagi estat presentada *per primera vegada* davant el públic de Barcelona: la seva representació en les actuals festes musicals ha estat *l'estrena mundial* (sic). Encara no conec prou les possibilitats, tan diferents donades les habituds del nostre país, però espero que, en l'esdevenidor, aquesta obra que tant estimo serà coneguda enterament pel públic d'ací.

De la música de Catalunya, que no conec més que en part, són les composicions de Robert Gerhard les que m'han causat una impressió més profunda.

Una altra impressió de la vida humana i artística de Catalunya l'he tinguda amb la coneixença d'una persona, i d'una manera singular. L'altre dia, vaig ésser presentat a un senyor català, i, com pot passar molt sovint, en el moment de la presentació no vaig entendre el seu nom. Aquesta persona m'honorà amb una conversa molt àmplia i interessant. No us repetiré el contingut d'aquesta conversa que em va fer un gran efecte. Doncs bé; després vaig saber que era el conseller de la Generalitat, Ventura Gassol, el qui havia parlat amb mi d'una manera tan amable. I podeu estar segur que, per la meva banda, no coneixent qui era el meu interlocutor, vaig enraonar sense cap timidesa i amb una extraordinària franquesa...

Desgraciadament, he de marxar molt aviat, per bé que duent-me'n uns records molt profunds. M'agradaria de debò trobar l'ocasió de sojornar més temps a Espanya, i sobretot a Catalunya, de tenir relacions amb la qual és gairebé indispensable per al músic. Podeu tenir la seguretat que no cessaré de fer elogis d'aquest país, i compto que ací es conservarà un record agradable de mi i de la meva música, i que les relacions que des d'ara em lliguen amb aquest país, encara s'estrenyeran més. Uns lligams així portaran, sens dubte, els seus fruits, com, d'altra banda, tota l'empresa magnífica d'aquestes festes musicals. I jo, com a conseqüència, sempre respondré «present!» per Catalunya. Després de les experiències inoblidables que he pogut fer ací, espero que Catalunya voldrà rebre'm, és a dir, les meves obres, amb la seva hospitalitat, amb la qual no hi ha comparació.

—Dispensi, però haurà de fer lloc a dos transeünts que acabem d'atropellar.

(*Everybody's Weekly*)

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL NEW DEAL HA FRACASSAT?

Un «challenger» a la dictadura americana

El poble nordamericà sembla encaminar-se cap un règim de força. L'ambient actual dels Estats Units és favorable a un canvi de tipus feixista. Desillusió, pessimisme, desconfiança, inseguretat, misèria creixent.

Roosevelt no ha pogut resoldre la crisi. La gent se n'adona i facilita, amb la seva desillusió, el camí a les elucubracions demagògiques dels èmuls de Mussolini i de Hitler.

Les magnes reformes preconitzades per l'actual president no han donat el rendiment esperat, per dues raons. Primera, per l'obstrucció sistemàtica que han fet els grans capitalistes del país. Han pogut més que l'Estat. S'han posat resoltament enfront del president. Han burlat i han desacatat totes les lleis i disposicions que beneficiaven les masses obreres i pageses i els petits agricultors. Segona, per la manca de decisió i d'energia de l'animador de la NRA. Hi ha hagut massa benevolences. S'ha perdut el temps discutint detalls i nimietats. S'ha contemporitzat excessivament. I el poble s'ha cansat d'esperar.

Es evident que Roosevelt no ha pogut endegar satisfactòriament la situació. Això ha fet que sorgissin diversos substituts o competidors. Cada un d'ells ha proposat solucions transcendentals. Totes, completament irrealitzables. Pura utopia. Pau i treball. Abundància. Benestar. Prosperitat. Respecte mutú. Una veritable Arcàdia. Un nou Eldorado. I com si obeïssin una consigna prèviament establerta, guerra als multimilionaris. Destrucció del capital jueu. Exaltació del patriotisme xoví i ultramontà. Confusionisme. Adulació als instints.

Els pretendents a la dictadura americana no són gaires. Pocs, però escollits (?). Desconeguts. Aventurers de la política. Homes sense escrúpols, que no fan altra cosa que especular amb la misèria de les masses per acceptar, si la ocasió es presenta, les generoses dàdives de l'alta finança i de la gran indústria.

Fins fa poc temps, n'hi havia tres: Huey Long, el Dr. Townsend i el seràfic P. Coughlin.

El primer, l'excèntric senador de Luisiana, candidat a la presidència de la Unió, i del qual ja vam parlar en aquestes planes, morí assassinat. El segon, aquell obscur metge californià que pretenia haver trobat l'anhelada panacea concedint una pensió a tot treballador de més de cinquanta anys, ha perdut molt de terreny degut a algunes dificultats de caràcter econòmic — milions — amb els adherits a la seva obra.

Queda el tercer, el P. Coughlin, el qual guanya cada dia més popularitat, més anomenada i més... diners.

Aquest clergue s'ha fet conèixer a Detroit, la gran ciutat on radiquen les principals indústries automobilístiques nordamericanes i una de les més afectades per la crisi.

El capellà de Detroit és un gran apòstol de la prosperitat. De la prosperitat per a tots, naturalment. Per això, ell comença, com veurem, donant l'exemple.

Generalment, no parla mai en públic. Utilitza la ràdio. «Broadcasting God» li diuen. Els seus adversaris i enemics diuen que ho fa així per tal d'evitar-se algun «disgust». Es jove. No arriba als cinquanta anys. Es un eclesiàstic una mica mundà. Una cara rodona, vermelleta, seràfica. Amable, obsequiós, caritatiu amb fins publicitaris, una veu estudiada, persuasiva, tremolosa unes vegades, amenaçadora altres... I sobretot, un domini profund de les Santes Escriptures, excellent mètode de propaganda per a atacar «els vicis d'una societat lliurada al culte del Vedell d'or».

Aquest reformador polític-social disposa de sumes considerables i és fundador de la National Union for Social Justice, l'organització més antidemocràtica del món.

Coughlin compta amb l'adhesió de prop de cinquanta senadors, entre ells, Borah i Nye. El seu programa és radicalíssim: partidari de la nacionalització de les grans banques i de les grans indústries. «Tot és de Déu.» Rabiosament patriota. Ha combatut amb èxit l'adhesió dels Estats Units al Tribunal internacional de La Haya. Adepte de Monroe. I antisemita declarat.

Els capitalistes són el blanc preferit dels seus sermons radiofònics. Morgan, Rockefeller, Mellon, DuPont de Nemours, «són els causants de tot». Això no priva que sigui un gran defensor del «rei de la premsa americana», el multimilionari R. H. Hearst, antisocialista furiós. Hom assegura també, que és agent del Committe for the Nation, poderosa organització financera (banca-indústria-terratinents) dirigida pel trio Morgan-Rockefeller-Hearst. En matèria monetària es decanta per la inflació, com Frank H. Vanderlip.

Cal convenir que el Rev. Coughlin està molt ben relacionat. Sovint actua — discretament, això sí — com representant del principal accionista de la General Motors, el multimilionari Morgan, gran aprofitaire de la guerra i «monarca» d'un gran nombre d'indústries, empreses i entitats bancàries.

El P. Coughlin ha estat amic i adversari de Roosevelt, sempre amb mires interessades, naturalment. L'enemistat amb el creador del New Deal sembla que és deguda a una inoportuna denúncia formulada pel Departament de Finances dels Estats Units per especulació ilegal de cinc-centes mil unces d'argent!

El P. Coughlin

Com tot dictador que s'estimi, Coughlin procura assegurar-se l'adhesió de les masses. El malestar econòmic facilita la primera matèria. Per tal d'aconseguir-ho, l'home es val de tots els trucs. L'espectacularitat litúrgica, les cites sagrades, la grandiloqüència de trona, degudament estudiada, i unes quantes frases mitinesques, ajuden a caçar incautes i desesperats.

Fa patètiques crides als obrers, però combat els sindicats. Diu que els treballadors tenen raó. No obstant, declara que les vagues són completament supèrflues, i que el dret de sindicació és una puerilitat. «La vaga — afirma — és innecessària.»

Malgrat aquesta declaració programàtica, el reverend de Detroit, gran oportunista i demagog, en 1934, davant el caire que prenien els esdeveniments socials — la formidable vaga dels obrers de l'automòbil d'aquella ciutat — feia aquesta enigmàtica declaració: «Cal posar-se al costat dels àngels.»

L'any anterior havia tingut ocasió de demostrar d'una manera ben pública la seva *simpatia* pels «explotats treballadors americans». I no l'aprofità.

Havien començat les obres d'edificació de la «seva» església, valorada en més d'un milió de dòlars. Pocs mesos abans, Coughlin anuncià solemnement que tots els obrers que intervindrien en la construcció de la casa de Déu serien pagats d'acord amb llurs habilitats i sense tenir en compte llur filiació sindical.

Passat un cert temps, la Federació Americana del Treball hagué d'intervenir prop del propietari, el fundador i líder de la Unió Nacional de Justicia Social, per aclarir algunes denúncies sobre el tracte que rebien els treballadors contractats. Aquest es negà a rebre la comissió inspectora. Tot i així, l'esmentat organisme sindical pogué demostrar, amb proves irrefutables, que el reverend P. Coughlin pagava jornals d'un 25 a 40 per cent inferiors als salaris oficialment estatuïts. A més, imposava la condició de no pertànyer a cap centre obrer dependent o adherit a la F. A. del T.

Malgrat aquest i d'altres casos, suficientment provatoris de la seva hipocresia i finalitats que persegueix, la popularitat del P. Charles E. Coughlin no ha minvat. Al contrari, augmenta de dia en dia. Avui, és una potència. La seva intervenció en les properes lluites per a elegir el president dels Estats Units pot ésser important, i potser decisiva. Es diu que s'oferí a Roosevelt per a assegurar-li la reelecció, imposant-li «determinades condicions».

Desaparegut Huey Long, possible candidat a la primera magistratura de la Unió, el capellà radiofònic passa a ocupar el primer lloc dels aspirants a dictador. Els seus milions de partidaris — tot el Nord-Est i «ailleurs» — estan pendents de les seves paraules i accions. Hi ha disciplina. *Premier* indiscutible... si la naixent American Commonwealth Federation i el seu fundador, el diputat per Wisconsin Thoma Amlie, no li arrebassen tan cobejat lloc.

FRANCESC MARGARIT

Molt de compte amb la salut dels seus fills

Tot esforç intel·lectual requereix una sobrealimentació per a compensar la pèrdua d'energies.

Recordi sempre aquest consell i, durant l'època d'estudis, dongui als seus fills dues cullerades diàries de

CARNE LIQUIDA

del Dr. Valdés García de Montevideo

Mirant a fora

Fuad I

Després d'haver estudiat a Suïssa i a Itàlia, Ahmed Fuad, sisè fill d'Ismaïl paixà, es dedicà a les activitats culturals, fundant la Facultat de Lletres i la Societat Khedivial (després reial) d'Economia política.

El 18 de desembre de 1914, Anglaterra proclamà la destitució del Khedive Abbas Hilmi, declarà Egipte lliure del vassallatge de Turquia, però sota el protectorat anglès, i posà al tron Husein Kamil, germà gran de Fuad. Mort aquell, al cap de tres anys i havent renunciat al tron el seu fill, Kemal Eddin, Fuad fou el sultà. El 22 de febrer de 1922 fou abolit el protectorat anglès i el 15 de març Fuad proclamà la independència d'Egipte.

En el relativament breu temps del seu regnat, el rei Fuad ha dut a terme una important obra cultural i d'occidentalització del seu país. Reorganitzà l'Institut d'Egipte, fundat per Napoleó, i la Societat Arqueològica d'Alexandria; creà l'Institut de Papirologia, el Museu d'Agricultura, l'Institut del Desert; afavorí la Societat Entomològica, fundà l'Escola Naval i diversos Instituts de caràcter social i de previsió; protegí la publicació de totes les obres i documents sobre la història d'Egipte, com la col·lecció de Monuments de l'Égypte gréco-romain, *subvencionà excavacions, treballs geogràfics, etc.*

En el camp jurídic musulmà, retardà a setze anys per a les dones i divuit per als homes l'edat mínima del matrimoni, modificà les lleis sobre repudi i divorci.

Ultra nombroses obres públiques de comunicació i regadiu i de reformes en l'escriptura àrab, Fuad ha patrocinat els nombrosos Congressos científics internacionals que aquests darrers anys s'han celebrat a Egipte.

Sembla que fa quaranta anys, el germà de la seva primera dona ferí el rei Fuad d'un tret al coll, i des d'aleshores tenia la gorja molt delicada. El seu agressor passà de la presó a un manicomi d'Anglaterra, d'on reexí escapar-se deu anys enrera.

Començar tard

Bernard Shaw no és amic d'intervius, però la seva afició a espaterrar amb paradoxes el fa caure sovint en el parany.

—Què penseu del teatre francès? — va preguntar-li un periodista, trobant per casualitat, en un restaurant, l'humorista irlandès.

—Serà el primer del món quan l'espectador pugui entrar a l'escenari entre el segon i el tercer acte. Us deveu haver fixat, en efecte, que sempre és en aquest intermedi que l'heroïna es lliura al galant. Un teatre que implanti aquesta innovació, us ho asseguro, farà una gran fortuna.

—I de l'amor, què en penseu?

—Vaig començar a menjar carn a dos anys i fins als quaranta no em vaig haver de fer vegetarià. Vaig tenir la meva primera aventura a trenta anys, i encara no m'he hagut de posar a règim. Ja veieu si és important començar tard les coses.

L'esperanto, prohibit pels nazis

Per decret del ministeri de l'Interior del Reich, el ciutadà alemany no podrà servir-se de l'esperanto ni de cap altra llengua artificial, ni llegir ni publicar diaris esperantistes. Segons els nazis, les llengües artificials estan al servei de forces «oposades als interessos superiors de l'Estat i tenen per fi crear un abisme entre els membres de la comunitat popular que uneix els ciutadans del Reich».

El Bureau central esperantista de Ginebra deu conservar encara el document que en 1919 li dirigí el govern alemany agraint tot el que havia fet l'associació esperantista per a millorar, durant i després de la guerra, la sort dels presoners alemanys i facilitar llur repatriació.

Ara podran posar, al costat d'aquest document, el text d'aquell decret.

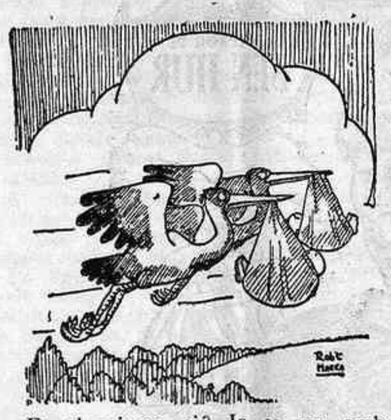

—Es el primer, oi? Ja es veu amb la manera d'aguantar-lo.

(*American Newspapers*)

—Si et diu per ballar, contesta-li que no. Les medalles que porta són fredes com el glaç.

(*The New Yorker*)

AFRICA DEL NORD

Alger, ciutat moderna

La ciutat d'Alger ha organitzat una exposició anomenada «La Ciutat Moderna».

Com el nom indica, hi figuren tota mena de treballs referents als problemes plantejats per la creació contínua que són l'evolució i la creixença d'una ciutat, però naturalment, hi predominen les mostres d'arquitectura.

Hom no hauria pogut triar, potser, una ciutat més a propòsit que la capital de l'Algèria, per a marc d'una exposició d'aquesta mena.

Per un miracle de bon gust que mai no agrairem prou, les autoritats franceses de la segona meitat del segle XIX pararen en sec el ritme de l'eixamplament de la ciutat que havien començat de seguida de la conquista i que havia determinat la creació d'un parell de carrers porticats a la part inferior del pendís on s'asseu la ciutat mora.

Veieren clar que valia més edificar entorn del caseriu vell, encara que això exigís l'eixamplament de les muralles.

Així restà completament intacta la vila que s'estén més amunt del Square de la République i de la Place du Gouvernement i sota la Casbah o castell on residiá el dei quan no es creia prou segur a la Djanina o palau de la vila baixa.

Avui, la ciutat mora, encara que escapçada per les puntes inferiors del triangle que formava, subsisteix com era al segle XVII i no cal posseir una imaginació gaire creadora per a creure's als temps pretèrits, si hom s'enfonsa per les placetes recollides o s'esgarria pels carrerons i culs sac que formen el *puzzle* inextricable de les casetes de terrat i gelosia i patiet.

Una sola cosa ha canviat en aquesta vila, i és la gent. Conserven la mentalitat i els costums de llurs antepassats, però han de guardar-se bé de posar en execució els seus instints de pirata. El cercle de ferro de la colonització francesa els obliga a treballar com jornalers al port, les obres municipals i fins als horts de la rodalia.

Però han augmentat en nombre de manera que hom s'estranya que puguin cabre tots en un perímetre tan estret, malgrat que a totes hores hom els vegi a centenars ajeguts davant de les tavernes.

Diu que hi hagué una època en què els habitants d'Alger eren 100.000 amuntegats en 15.000 cases oprimides per l'estretor dels murs. Sembla una població excessiva per a un espai tan reduït, però avui els musulmans que habiten Alger són 60.000 i, si bé és veritat que alguns s'han estès pels barris exteriors suara bastits, la major part habiten la ciutat primitiva que és força més reduïda que la de l'any 1830.

Avui l'Alger antiga és, només, una petita part de la població i la gent l'anomena «el barri de la Casbah».

La ciutat francesa s'estén a banda i banda d'aquest barri indígena i forma dos nuclis moderníssims ajuntats per sota del caseriu àrab, gràcies al parell de carrers que dominen l'interior del port entre les dues places al·ludides.

Un destí venturós s'ha complagut a fer remarcar el caràcter antitètic dels mons que formen la ciutat d'Alger, posant l'un al costat de l'altre sense confusió ni barreja, sense transició ni tolerància.

El món àrab segueix vivint fidel a si mateix en carrerons i cases que guarden la fesomia dels segles llunyans, i el món cristià i el món jueu han crescut a la vora i han florit en marcs esplèndids d'urbanització i jardineria.

L'Alger francesa, per contrast amb l'Alger mahometana que encercla i oprimeix, ha esdevingut una ciutat que ultrapassa en bellesa i en animació totes les altres ciutats de la República, a l'excepció de París.

Ni Lyon, ni Bordeus, ni Marsella no poden presentar un nucli urbà com el que s'allarga damunt del port d'Alger i un barri suburbà com el que s'estén per les altures de Mustapha i pels contorns del Palau d'Estiu i la Columna Voirol.

Lyon té un conjunt de carrers sumptuosos entre els dos rius, però les altures són encara a mig urbanitzar i per la vila sura un aire trist de puritanisme renunciat.

Bordeus posseeix una plaça magnífica i uns casals espaiosos, però té tots els inconvenients de les ciutats que manquen de mar i de muntanya.

Marsella, la deliciosa Marsella, prodiga el color i el bullici d'una ciutat meridional que és la Porta de l'Orient, però les seves altures són àrides, els seus arbres són raquítics i els seus monuments manquen de categoria.

Una vista general de la ciutat d'Alger que deixa veure els distints elements que la formen. Al mig, la nota espessa de blancor del barri de la Casbah, que s'agrisa vora el port i, a banda i banda, els barris europeus escalonant la serralada revestida de boscúria i motejada de poblets i masies

En canvi, Alger, la gran ciutat multiforme i progressiva que podríem anomenar «la núvia blanca del Mediterrani» com Kairuan és «la núvia blanca del desert», posseeix totes les condicions de la metròpolis que us encisa i us fa somiar mentre hi viviu, per a fer-se enyorar i desitjar quan en sou lluny.

Recorda Nàpols i els seus millors atractius, però una Nàpols a mig fer que tingués a la vora el braç d'un Posilipo indefinidament allargat. La serralada en el pendís de la qual fou bastida la ciutat mora, és un mirador immens obert davant del golf on el cel puríssim s'emmiralla en un mar llis i blau que té fosforescències de sensualitat marejadora.

Aquest mirador no és tan proper al mar que només permeti algunes cases i alguns jardins per a enveja i turment del pelegrí de bellesa que té la sensació d'haver arribat al seu port.

Ofereix un pendís suau i espaiós en el qual s'afileren els carrers, els jardins, els edificis públics, els palaus i les villes particulars. I, encara, en les altures, la cresta no es retalla en sinuositats estretes, sinó que s'eixampla en planures de terra pròdiga on caben suburbis nous i boscúries velles. I ça i lla treuen el cap per entre els pins i els fruiterars aquelles masies folgades i riques, esclats de blancor embolcallats de verdors múltiples on reposaven aquells reis que amb llurs vaixells piratejaven tot el Mediterrani i no deixaven tranquil cap poble de la costa.

Anexe a l'exposició de la «Ciutat Moderna», ha estat obert un concurs amb dos temes: «Projecte d'urbanització per a un vilatge de colonització» i «Projecte d'una Alger nova a base de suposar que l'Alger francesa no existís».

Li serà molt fàcil a un arquitecte-urbanista imaginar una vila ideal en un paisatge tan bell i apropiat com és el que formen la serralada i el pendís estesos a l'occident del golf d'Alger.

Però és ben dubtós que encerti si es deixa portar per la fantasia i el desig d'allunyar-se de la realitat d'avui.

Car la vila d'Alger actual és un producte de l'ambient i de la història i ha crescut amb subjecció a les exigències de la realitat.

Un jardí quadriculat a la francesa, com un jardí desordenat a l'anglesa, poden ésser igualment allunyats de la bellesa autèntica i apropiada als llocs i al temps i a la història.

L'Alger europea formada només amb un segle vora l'Alger africana, ha sabut descabdellar-se amb un ritme harmònic que ha creat els blocs compactes de les cases de balcons, les arcades del port obertes a les rampes decoratives, els edificis públics de línies aràbigues, els palaus i villes particulars imitació eixamplada de les masies autòctones, els hotels sumptuosos, els barris florits i els carrers irregulars.

I damunt de tota aquesta puixant metròpolis de 250,000 habitants que s'estén com una cinta de 17 quilòmetres de llargada estesa en el pendís d'una serralada, plana un destí benevolent que hi bolca abundors i ofereix pautes apropiades a una de les grans ciutat de l'avenir.

MIQUEL CAPDEVILA

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 — BARCELONA — Telèfon 73013
Teleg: "Carburos" — Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubión (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, Palència i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Dues estrenes

Sola contra el món és un títol que, per poc bregat que estigueu en qüestions de cinematografia, us suggereix tot seguit una història precisa. Podria haver-hi variants, però serà difícil que no encerteu les línies generals del *scenario*. Advertim tanmateix que, per aquesta vegada, no es tracta precisament d'una noia mare, com era per exemple el cas d'aquell incomparable film de Josef von Sternberg, *El món contra ella*. Però ací, com allí, també és la història tràgica d'una dona que no pot escapar al destí que provoca l'opinió pública.

En el film, hi ha un d'aquells actors que són per ells sols capaços de fer-nos anar a veure el film. Parlem de Herbert Marshall. I, a desgrat que no ens són perdonats cap dels tòpics més rebregats d'aquest tipus de film (el desesperat que mor alcoholitzat en unes golfes, el pare purità que reconeix el seu tort, l'escena a la clínica amb el deliri entendridor de l'heroïna, etc.), el film beneficia d'un estil pulcre en l'art de narrar els fets, d'una interpretació, en conjunt, excellent i d'un diàleg interessant.

Això darrer val la pena de repetir-ho. Hi ha coses bones que són en el diàleg. Deuen trobar-se idèntiques en el llibre d'on procedeix el film. No són en les imatges aquestes coses bones, però això no vol dir que no siguin en el film! I un judici global del film — d'un film parlat — ha de considerar els valors tots, siguin de l'ordre que siguin.

El film mut no podia fer casuística moral. Li mancava per a això la precisió verbal, el concepte. Ara es poden fer tota mena de filigranes, com és el cas en *Sola contra el món*. Els amants, en aquest film, parlen amb una precisió que revela una profunda consciència dels valors aquí en joc. La dialèctica és complicada, però coherent. Hom veu que l'autor del llibre o del *scenario* no és cap mediocritat. En el curs d'aquesta dialèctica amorosa, un dels actors fa trampa; d'això se'n deriva la tràgica conclusió.

Herbert Marshall ha cregut la infàmia que conten de Constance Bennett i, com tothom, s'ha apartat d'ella. Quan descobreix que es tracta d'una calúmnia, s'apressa a reparar la seva estúpida conducta, però per no malmetre l'orgull d'ella, simula que el seu retorn és purament i simplement inspirat per un amor que es sobreposa absolutament a tot, d'acord amb l'altiva missiva d'ella. «No es tracta de perdonar o de deixar de perdonar, sinó, i únicament, d'estimar!»

Es a dir, que ell apareix als ulls d'ella sota la imatge sublim de l'amant perfecte, quan de fet la seva conducta és raonable, és a dir, *motivada*. Aquesta és la *trampa* subtil que s'infiltra en la lògica d'aquelles efusions sentimentals. I quan ell, inconscientment, creient fer un acte meritíssim, en veu alta desemmascararà la calúmnia que tant de temps ha oprimit la lliure existència d'ella, si bé és veritat que per un cantó rehabilitarà la seva estimada davant l'opinió, en canvi — i això és essencial — provocarà la més forta de les decepcions, una decepció sense esperança, que determinarà el desenllaç fatal que posa fi a la pel·lícula.

Heus ací, doncs, un film que si bé és veritat que no sobresurt d'una línia mitjana, que si en algun moment àdhuc molesta, en canvi invita a pensar sobre aquests problemes morals de la passió amorosa, entesa en un sentit quasi transcendental i que no té res a veure amb el consabut *I love you* peculiar als films típics de Jean Harlow, Joan Crawford, Carole Lombard i altres *vamps* de la mateixa família.

Es un film de Robert Z. Leonard, director ben acreditat.

Katharine Hepburn en «La gran aventura de Silvia»

Katharine Hepburn no ha estat massa de sort. Meteor enlluernador en *Les quatre germanetes*, endebades des d'aquest film hem esperat que confirmés l'alta categoria artística que aleshores aconseguí. Perquè és ben veritat que aquesta noia sembla promesa a les coses més extraordiuàries, però Hollywood no li procura aquell *scenario* que li permetria de fer *el seu film*.

S'ha fet ja molta literatura a l'entorn d'ella. S'ha gosat àdhuc fer els paral·lels més ambiciosos. Ha sonat el nom de Greta Garbo, però Greta Garbo ha animat uns quants films de debò, i, en canvi, què hi ha de Katharine Hepburn fora del rol de Jo en *Les quatre germanetes*?

Menys mal encara que aquest film, *La gran aventura de Sílvia*, és divertit i té el mèrit de no comprometre's mai del tot, i això perquè el director, Georges Cukor, sap temperar a temps les notes melodramàtiques amb injeccions d'humor descabellat que és una forma d'ironia que us evita disgustos majors. Entre plors i rialles, tanmateix l'assumpte té la seva substància i solament caldria plànyer-se, en tot cas, del final feliç que esguerra la moral de la història, l'essència de la qual consisteix en la pintura de tres caràcters incurablement vagabunds, més amics de passar gana que de doblegar-se poc ni molt a la norma, a l'ombra de la qual viuen «els molts», que deia Plató!

Ja us hem parlat d'*Els cavallers neixen* i de *Rebellió a bord*. Si és que heu vist algun altre film interessant, us hem de considerar més feliços que nosaltres, que no l'hem sabut veure.

JOSEP PALAU

UN PLAGA

—Què t'hi jugues que dic «no»?

(*Marianne*, París)

PANORAMA

Els autors anglesos

Fa alguns mesos, la London Films repartí als espectadors un qüestionari, una de les preguntes del qual era «Quins són els autors anglesos susceptibles d'escriure els millors *scenario*?»

Heus ací els resultats de l'enquesta, expressats en tants per cent:

H. G. Wells, 100; J. B. Priestley, 94; John Buchanan, 34; Noel Coward, 31; Somerset Maugham, 23; Rudyard Kipling, 18; Warwick Deeping, 17; G. B. Shaw, 16; Hugh Walpole, 15; P. G. Wodehouse, 15.

D'aleshores ençà, Kipling ha mort i Korda ha realitzat *Temps a venir*, que, com saben els nostres lectors, és un film escrit per Wells, autor cent per cent cinematogràfic, segons el públic anglès.

A la recerca d'actrius

Dèiem la setmana passada que les cases de Hollywood tenen treballs per a trobar noves *vedettes* femenines. Mentre escampades per tot el món hi ha milers i milers de noies que no somien res més sinó fer cinema, a Hollywood hi ha tres films que no es comencen per falta d'actrius per als principals papers.

Aquestes tres pel·lícules són: *La Duquessa*, el protagonista masculí de la qual és George Raft; *El general ha mort a l'alba*, de Lewis Milestone, amb Fred Mac Murray; *Texas Ranger*, de King Vidor, amb Gary Coper, Chester Morris, Jack Oakie i Bennie Bartlett.

El curiós, a més a més, d'aquesta darrera pel·lícula és que els seus exteriors no seran rodats a Texas, sinó a New Mexico i a Arizona.

D'on surten les actrius?

Sembla que la crisi de personal femení va de veres, pel que se'n parla.

Tractant d'aquest tema de l'escassesa d'actrius noves, un periodista s'ha entretingut determinant la procedència de les contractades com a debutants en els primers mesos d'aquest any, o possibles estrelles.

Una sola procedeix del teatre, Frances Sage, llogada per la R. K. O. Tres són ballarines: Anya Taranda, que fou triada per Samuel Goldwyn per al darrer film d'Eddie Cantor; Terry Walker (Paramount), ballarina d'un local nocturn; Alice Miller, de la mena de Ginger Rogers, pescada per Warner en les varietés.

Dels rengles de les figurantes del cinema, només se'n destaquen dues: Simone Devraux, una francesa en la qual Mary Pickford i Jesse L. Lasky estan esperançats, i Jean Madden, descoberta per la Warner, que diuen que és l'única actriu a la qual — primer cas en la història de Hollywood! — no ha calgut retocar res: ni el color dels cabells, ni les celles, ni el nom.

Selznick té en el seu elenc l'única candidata sortida de la bona societat: Elizabeth Jenns, de Nova York.

Un gran contingent el donen les models: Veda Ann Bork (Paramount), de Boston; Elizabeth Russell (Paramount), de Nova York; Anita Conihan (R. K. O.), que ha adoptat el nom d'Anita Colby, els ulls irlandesos de la qual són populars als Estats Units perquè aquesta noia ha servit per als cartells de dues marques molt conegudes de cigarrets.

Dues, la comtessa Livy de Maigret (Pickford-Lasky) i Lillian Kay, eren *beauties*, belleses, professió vaga.

Dactilògrafes, només una: Elaine Shepard, contractada per la Republic al cap de dos dies d'haver arribat a Hollywood del seu poble, Evansville, amb un dòlar menys algun centau a la butxaca.

UN EXIT SENSE PRECEDENTS!

(Mutiny on The Bounty)

Aquesta pel·lícula no es projectarà en cap altre saló de Barcelona fins a la pròxima temporada

FEMINA ● Telèfon 13352

LES MODES DEL CINEMA

El públic opina

La constatació és molt trista: cada vegada que teniu ganes de fer una mica de moral, de teoritzar una estona sobre l'evolució dels costums, sobre la transformació de la societat o sobre el concepte modern de l'art, no teniu més remei que refugiar-vos en el cinema. Que un invent tan recent, admès tot seguit per la gent senzilla i després per les castes de *high-brows* i *sophisticated*, com diuen els anglesos (els cellajunts i els complicats, que podríem traduir lliurement) com una simple diversió, com un entreteniment innocent, hagi arribat a una importància tan considerable, del punt de vista social com del punt de vista comercial, ja és, de per si, una de les coses més sorprenents de la història mundial. Però que els moralistes, els sociòlegs, els filòsofs i els teoritzadors artístics s'emparin de les experiències del cinema per a bastir tot de teories, ja és una cosa més sorprenent. La política és un centpeus que només dóna disgustos al que vol observar-la, del punt de vista interior com internacional. La literatura va fent la viu-viu sense pena ni glòria. El teatre fa uns badalls enormes, que qualsevol observador ingenu confondria amb els de l'agonia. Les arts plàstiques vegeten mansament, capolades de tantes excursions pel món de la geometria, de l'abstracte o del subconscient. I el cinema, l'únic signe de prosperitat indefallent en un univers depauperat, devora sense saciar-se tot el que se li posa a l'abast de la mà: novella, teatre, història, i posa totes les altres arts, les seves germanes grans, al seu servei exclusiu. I feina hi hagi!

Els productors Alexander Korda (a l'esquerra) i Robert Kane, fotografiats a Saint Moritz

En aquesta fantàstica història de la prosperitat i l'evolució del cinema, el públic, el senzill públic anònim que paga i no mana gaire, té un paper destacat, més destacat del que alguns productors o algunes estrelles s'imaginen. De tant en tant, algú se n'adona, i no vol resignar-se a les indicacions implícites, però prou eloqüents, del gust del públic, que donen les recaptacions, sinó que s'adreça directamente a l'espectador per demanar-li l'opinió sincera i concreta sobre la marxa del cinema, sobre allò que cal fer i allò que no ha de fer-se, sobre el gènere preferit i la moda cinematogràfica que ara es porta. Una d'aquestes exploracions, sempre interessants si són sinceres, ha estat empresa pel cinema britànic, que d'ençà que té com a dictador Alexander Korda ha agafat una empenta i una activitat que prometen discutir i qui sap si arrabassar a Hollywood el centre del film que de fa tants anys presumeix la flamant ciutat del Pacífic.

He llegit, en un article del novel·lista anglès A. J. Gronni, uns extensos i expressius comentaris al resultat d'aquesta enquesta empresa per la London Films, i m'han semblat prou interessants per a transmetre'ls als lectors de MIRADOR. L'enquesta ha donat algunes sorpreses: una d'elles el fet de l'existència d'un veritable exèrcit de devots del cinema que hi van *cada dia*. Una altra, que un 88'93 per cent de les respostes declaren que l'interès amorós no és indispensable en els films; que una pel·lícula pot ésser divertida sense contenir gaire *sex-appeal*, per no dir gens. Els exemples adduïts són nombrosos i importants: *Enric VIII*, *l'Home d'Aran*, *Tres llancers de Bengala*, *Noblesa obliga* i *Rebellió a bord*, per exemple. Una altra, que el públic demana films amb un contingut transcendental, no pas de simple entreteniment. Gràcies a això, els films de H. G. Wells semblen destinats a obtenir un èxit considerable, i jo, que he llegit els *scenari* de *Les Coses que passaran* i de *L'home que podia fer miracles* i he vist fotografies dels dos films, considero per endavant justificat aquest interès del gros públic per l'aportació directa, primer cas que es dóna en la història del cinema, d'un gran autor en la producció d'una pel·lícula. Una altra sorpresa encara, i és un seriós advertiment per als productors, és la importància enorme que el públic dóna als arguments i al nom del director, bon tros superior al crèdit que li mereixen els noms dels artistes. El públic anglès demana que li serveixin Shakespeare en cinema, demana films històrics, demana produccions d'època, demana l'extensió del color a tot el cinema. Tot això pot respondre a modes del moment, a preferències més o menys justificades per èxits fugaços, per films ensopegats. A. J. Cronin, el comentarista de l'enquesta, eleva ja contra aquestes preferències les seves serioses i assenyades objeccions. Història a tall de Cecil B. de Mille? Shakespeare interpretat per protagonistes de films de *gangsters*? Pel·lícules en colors artificials i desentonats? No val més reservar els colors per a les fantasies poètiques d'un Walt Disney?

Com en una assemblea que s'estimi, A. J. Cronin treu unes conclusions de l'enquesta. Primera, la permanència del cinema; la creació d'un vici de cinema, tan arrelat com el del tabac i més extens, capaç de produir una indústria bàsica per a un país. Segona, la inutilitat de negar al cinema els seus drets complets com a vehicle d'expressió artística, i, per tant, la possibilitat d'exigir-li una major ambició en la tria dels temes. Tercera, la necessitat constant d'una inquietud d'originalitat. L'oportunitat actual d'empendre l'*autèntic* film històric, com aquell que diverses vegades han ensopegat els americans en *Cimarron*, en *La caravana de l'Oregon*. L'oportunitat d'acarar-se amb temes inèdits de la vida industrial i social d'un país. Els americans, amb llurs films de *gangsters* i de contrabandistes de licors, de periodistes i de presidiaris, han encetat la pedrera. Tots els països poden seguir-ne l'explotació, amb llurs temes propis.

Per acabar, i pel meu compte, he de recordar que tot això passava a Anglaterra. Que allà tenen un públic d'una gran cultura, unes editores importants, un Alexander Korda amb molt de talent i unes possibilitats ilimitades de treball. No sé pas els resultats que una enquesta pública orientada en el mateix sentit que la que ha fet la London Films donaria a casa nostra. Tinc, però, la confiança que, afegint-hi un extrem que a Anglaterra és inútil, perquè no existeix el *dubbing*, una gran majoria d'espectadors intel·ligents es pronunciarien amb sant horror contra el flagell insuportable dels films doblats. Per això sol, valdria la pena de provar-ho. Faltaria, però, que les editores en fessin cap cas

RAFAEL TASIS I MARCA

—Es un llibre d'un interès palpitant. Li farà posar els pèls de punta.

(*Everybody's Weekly*)

CAPITOL

Avui, dijous, ESTRENA

Un film soviètic

Un episodi històric de la Rússia de 1919

Sessió contínua de 4 a 12'30

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE I LA MUSICA

Sota la llum dels reflectors

Un espectacle de music-hall ha d'ésser mogut, variat i divertit.

Ha d'ésser intens i trepidant. Viu i violent. Ràpid i flexible. Esportiu. Ha de bellugar-se contínuament. I avançar. Anar sempre endavant. Sense aturar-se. Ha de tenir el ritme perfecte i l'estil impecable del cavall de curses o del llebrer.

Elvy and Jaury

Ha d'ésser variat, també. Tots els seus elements constitutius — les dansarines, les cupletistes, els trapezistes, els barristes, els clowns, els excèntrics, els illusionistes, els acròbates, els jongladors — han d'ésser combinats amb solta. Dosificats amb tacte i mesura. Contrastats amb gràcia. Han d'alternar amb traça.

I ha d'ésser divertit. Ha de tenir optimisme, joventut, alegria i simpatia. Ha de tenir una folla fantasia. Fantasia de paraula, de gest, d'atmosfera... L'atzar, el caprici, l'absurd, el paradoxal, l'incoherent hi han de fer lliurement de les seves. I, sobretot, la sorpresa. L'imprevist. L'artista ha de fer sempre el contrari d'allò que l'espectador espera. O, com ha dit Tristan Bernard, sorpendre el públic amb allò que espera.

Un espectacle de music-hall ha d'ésser mogut, variat i divertit. I sumptuós, també. Compte, però! Sumptuositat no vol dir *escarcha* i purpurina. El music-hall ha de crear una *féerie*, ha de fer-nos somiar desperts, ha de crear una illusió. Però amb simplicitat i bon gust. Exemples? Els decorats que Fontanals ha pintat per a la revista de la Gámez *Ki-Ki*. L'esclat de llum i color del quadro espanyol, aquells telons de fons de Montmartre que tenen l'encís poètic de les teles d'Utrillo, la intimitat dolça i suau d'aquelles golfes del vell París, són unes peces modèliques. Però a nosaltres ens roba el cor aquell decorat del cabaret de luxe que crea una atmosfera amb no-res. Un fons negre, una columna daurada i massissa, uns cortinatges color de sang de bou. Res. Però amb una gran força de suggestió. Més que detallar amb meticulositat de miniaturista, aquest decorat suggereix. Més que accentuar, indica. Esbossa la pintura d'un ambient que l'espectador acaba mentalment.

Un espectacle de music-hall ha d'ésser mogut, variat i divertit. I ha de tenir una sumptuositat ben entesa.

Què veiem aquí? Uns espectacles lents, monòtons i avorrits. Amb una presentació d'una pobresa i un mal gust revoltants. Uns espectacles pessimistes, vells, tristos i antipàtics. Ja els coneixeu. Una orquestrina mediocre cerca quatre atraccions al London Bar o a les agències artístiques. L'orquestrina i els quatre arreplegats formen uns *Espectáculos Maravilla 1936* o uns *Majestic Rapsodians*. Aquests conjunts deplorables debuten al Circ Barcelonès. Després corren per aquests pobles de Déu. I, a l'estiu, actuen al Poliorama, al Novetats o al Barcelona.

De moguts, aquests espectacles no en tenen ni un bri. Són lents. Van a poc a poc. S'aturen constantment. Les exhibicions de l'orquestrina i la xerrameca de l'intermediari que no s'acaba mai els alenteixen contínuament. No són gens variats, tampoc. Molt sovint ens ofereixen tres o quatre cupletistes o ballarines seguides, un descans, i les mateixes cupletistes o ballarines de la primera part. No són gens divertits, tampoc. Els músics i els intermediaris ja s'escarrassen a fer el graciós, ja. Però no tenen gràcia. I no hi ha espectacle més trist que l'individu que vol fer el graciós sense ésser-ho. Les ballarines no tenen ànima. Ni fantasia les cupletistes. Ni invenció els clowns. Quant a la presentació, és una subimitació de l'*escarcha* i la purpurina de les revistes madrilenyes.

Afortunadament, no hi ha regla sense excepció. Harry Flemming n'és una. Darrerament va acutar al Barcelonès. I amb una orquestra d'arreplegats i unes quantes atraccions mediocres va operar el miracle de divertir-nos. I és que aquest negre distingit té el sentit del ritme i del moviment. De la diversitat. I de la fantasia. Fa poc, al Barcelonès també, tres tropes de veterans s'han encarregat de demostrar-nos que saben més de què va que molts artistes joves. Els germans Méndez, primer. Joan Tomàs ja ha remarcat aquí la seva manca de precisió i d'entrenament. Però també ha dit que el seu treball és variat i mogut. Sí. El seu número té un moviment frenètic. Es salvatge. Ple d'ardor. Els seus salts i els seus crits li donen una gran alegria que enardeix i electritza el públic. Les germanes Gómez no són tampoc de la primera volada. El seu treball no té gaire fantasia. Però és ple de joventut, de somriures, de nervi, de força, de vida i d'alegria. Fan voleiar els mantons o les amples faldilles amb un brio enlluernador. Quant a la tropa Bàrcena — tres noies i un xicot —, no fan res de l'altre món. Però tenen simpatia i vivacitat, i frescor. Es mouen molt. Treballen amb afició i entusiasme. Canten, ballen, salten, criden i riuen amb una gran alegria comunicativa.

* * *

Un altre que té unes idees molt clares sobre el que ha d'ésser un espectacle de music-hall és Jaury. L'any passat, al Concert Sevilla, on va fer una llarga temporada, ens va demostrar el seu talent de postor en escena amb unes escenificacions de danses i cançons, que eren uns *sketches* curts, ràpids i variats. Un esbós només del que Jaury pot fer. Una lleu insinuació. Perquè el local no donava per més. Però un esbós que delatava una orientació intelligent. Qui és Jaury? Anys enrera us el presentàvem. Malgrat els seus trenta anys escassos, aquest ballarí català té molts anys de barraquetes. A quinze anys debutava en aquell famós Cafè del Comerç on començaren molts artistes avui famosos. I d'aleshores ençà no ha parat de córrer món. Jaury, atleta complet, té una cultura acrobàtica i unes nocions d'escola que li donen una seguretat tècnica remarcable. Una gran simpatia endolceix l'aridesa de l'ofici i omple de sal i gràcia el seu treball. El seu repertori no s'acaba mai: valsos, danses russes, americanes, argentines, acrobàtiques, apatxes, *claquettes*...

Durant molts anys, Jaury va fer parella amb Lady. Una noia que no anava gens malament. Però ja sabeu el que passa amb les parelles de ball. Els primers temps d'anar junts lliguen d'allò més bé. S'estimen i tot. Però, closa la lluna de mel, comencen a barallar-se. Aviat no es diuen ni un mot. Només s'adrecen uns somriures entendridors ballant davant el públic. I acaben separant-se. Lady i Jaury es separaren fa exactament un any. Ell es va ajuntar amb Mary Quinteros. Una noia que no anava gens malament també. Però se li va posar malalta. I Jaury ha trobat finalment la parella dels seus somnis. Es posa Elvy. Una noia que no tan sols no va gens malament, sinó que va més que bé. Sabeu qui és aquesta Elvy? Doncs és aquella Bella Gonzalito que tots els aficionats estan tips de veure a l'antic Royal. Una artista frívola. En argot varietinesc, una artista *frívola* vol dir que ensenya tot allò que Déu Nostre Senyor li va donar i que les autoritats competents li permeten. Ens permeteu un incís? L'altra nit un impagable *speaker* d'un local del districte cinquè va saltar a la pista i va dir: *Después de un pequeño descanso, haremos una segunda parte que, si no hay contratiempo, será algo... frívola.* D'aquest impagable *speaker* és també aquesta frase: una nit que el públic bramava com un desesperat perquè no es veia res — la policia devia vigilar —, va pregar la respectable concurrència de no oblidar que l'espectacle era *estrictament* de varietats, i que... *lo demás es de más.*

Abans, doncs, la Bella Gonzalito era una artista *frívola*. Però en pocs mesos ha canviat de gènere. Molt intuïtiva, s'ha adaptat fàcilment. I s'ha convertit en una ballarina encisadora. Menuda, simpàtica, graciosa, intencionada, maliciosa, la seva fragilitat contrasta amb la duresa i l'alçada del seu partenari. I, ara, Elvy and Jaury formen una d'aquelles famoses *parelles ideals*. Al Mònaco i al Ba-ta-clan acaben d'obtenir èxits esclatants.

SEBASTIÀ GASCH

CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

—Si no et prens la medicina, faràs un petó a la tieta.

(*Everybody's Weekly*)

MORT D'UN MÚSIC

Ottorino Respighi

El dia 18 del mes passat morí a Roma, en la seva encantadora villa de Monte Mario, voltada d'aquells pins, l'ombra i els efluvis dels quals inspiraren una de les seves obres més belles, *I pini di Roma*, Ottorino Respighi.

Ottorino Respighi va néixer a Bolonya fa cinquanta-sis anys. La mort l'ha colpit, doncs, en ple vigor de les seves forces i

Ottorino Respighi

quan estava a punt d'acabar una nova obra de tema romà, *Lucrezia*, sobre el llibret d'un amic seu estimat, Claudio Guastalla, que era vivament esperada.

De noi, Respighi no havia mostrat cap inclinació per la música, malgrat els desigs del seu pare, musicòfil apassionat. Més tard, però, va abandonar-s'hi espontàniament amb tota la seva ànima exuberant.

Rebé del seu pare les primeres lliçons, seguí després els cursos del Liceu de Bolonya i va diplomar-se violinista. Estudià a continuació amb els mestres Torchi i Martucci i es dedicà a la composició.

L'any 1900 va presentar al Conservatori, com a mostra, les seves *Variacions Simfòniques*, que foren judicades molt favorablement.

Començà després a viatjar, i en desembre del mateix 1900 fou contractat com a primer violinista a l'orquestra de l'Opera Imperial de Sant Petersburg, avui Leningrad.

En aquesta ciutat va trobar-se amb el cèlebre músic rus Rimski Korsakov, que va escoltar-lo i acompanyar-lo durant algun temps. En 1901 va anar a Berlín, on freqüentà, però sense gaire entusiasme, els cursos de Max Bruch, i finalment va retornar a la seva Bolonya, on formà part d'un quintet de piano i corda, mentre continuava component i fent presentar en diversos concerts els seus treballs, que foren molt ben acollits arreu i més significadament al Metropolitan de Nova York.

El mestre, que aleshores tenia vint-i-cinc anys, es sentí inclinat en aquell moment per la música clàssica i tornà a posar en voga obres de Bach, Vitali, Locatelli, Tartini, Valentini, Porpora, etc.

Fou en la seva Bolonya, en 1910, on va compondre les obres *Re Enzo* i *Al Molí*. I en el mateix any, en el gran teatre d'aquella ciutat, el Comunale — on per primera vegada fora d'Alemanya foren representades les obres de Wagner — fou interpretada *Semiramis*. Inicià després la seva quarta obra, *Maria Vittoria*. En 1912 va compondre el poema per a cant i orquestra *Aretusa*, que va merèixer una bona acollida. En 1913 va obtenir la càtedra de compositor al Liceu musical romà de Santa Cecília, del qual va ésser director més tard. Des d'aquell moment va composar molts treballs vocals i instrumentals, laudes i poemets per a cant i orquestra i poemes simfònics, alguns dels quals són cèlebres, com *Le fontane di Roma, I pini di Roma, Vetrate di Chiesa, Le Impressioni brasiliane, Trittico botticelliano, Le feste romane.*

Entre altres obres seves, hem de fer notar *La bella addormentata nel bosco, Belfagor, La campana sommersa, Maria Egiziaca, Fiamma*, i els ballets *Scherzo veneziano, Belkis regina di Saba* i *La boutique fantasque*, aquest darrer sobre motius de Rossini.

El mestre Ottorino Respighi havia estat nomenat membre de l'Acadèmia d'Itàlia, al costat dels noms més coneguts de la música italiana, Mascagni, Giordano, Perosi.

La figura característica de Respighi era molt coneguda en els cercles artístics internacionals. La seva testa s'assemblava a la de Beethoven, però els trets del seu rostre, marcadament bolonyès, eren atemperats per una dolça expressió. Les seves maneres eren d'una estranya gentilesa i el seu somriure cordial.

Es pot dir, en conclusió, que el mestre era admirat i estimat per tots, com ho prova l'homenatge que a la seva memòria dedica la premsa de tot el món.

ATHOS NOVELLIS

CIRC

—Vigila, tu, que hi ha alguns ganivets que vénen de la sala!

(*Judge*, Nova York)

Els concerts

L'Orquestra Simfònica de Madrid

Després de les seves excellents intervencions en els concerts del darrer Festival de la S. I. M. C., l'orquestra simfònica n'ha donat encara dos més, organitzats per l'Associació de Música «da Camera», i dirigits tots dos pel seu legítim cap, el mestre Fernández Arbós.

Ja amb motiu dels primers concerts que esmentem, havíem comentat l'excellent qualitat d'aquesta agrupació, la impressió de cohesió i de disciplina que dóna, i la seva flexibilitat per a adaptar-se a tots els gèneres de música. Aquestes dues darreres aparicions ens han confirmat en aquesta opinió. El mestre Fernández Arbós, per altra part, domina la seva orquestra — i això és molt lògic — millor que no ho han fet els altres directors que recentment l'han capitanejada; malgrat els seus anys, conserva tota l'empenta jovenívola, i sap conduir els seus homes com vol i on vol.

Els programes eren molt eclèctics — i no podem doldre'ns gens d'aquest eclecticisme. El primer dia (diumenge, 26 d'abril) predominaven els autors romàntics: Mendelssohn amb la brillant *Simfonia Escocesa*; Schumann, representat pel *Concert en la* per a piano i orquestra; Wagner, amb el Preludi del *Lohengrin*, i Liszt, amb el banal *Vals-Mephisto*. L'autor espanyol G. Pittaluga, per altra part, hi figurava amb un *Capriccio alla Romantica*, que acabava de completar l'ambient. De l'execució fou particularment remarcable la part de piano, encomanada a Leopold Querol, el qual, decididament, s'ha confirmat com un dels pianistes moderns més estudiosos, més conscienciosos i més brillants.

En el segon concert (dimarts dia 30), va haver-hi més diversitat. Al costat de la riallera obertura de les *Noces de Figaro* — que, per al nostre gust, fou executada amb un cert excés de rapidesa — hi havia la *Simfonia en fa* de Xostacovitx (en vista de les vacillacions dels programes, creiem que el millor és transcriure aquest nom a la catalana); el *Concert en la*, de Schumann, per a violoncel i orquestra; i, costat per costat, dues peces puríssimes de J. S. Bach — la cèlebre *Aria* i un *Preludi* — i l'ampul·losa *Mort i transfiguració* de R. Strauss.

La *Simfonia* de Xostacovitx ens va semblar una de les obres modernes més agradables que hem sentit en aquests darrers deu o dotze dies. Composada amb una tècnica bastant clara, i sobre temes molt senzills, però ben meròdics, sentir-la representava veritablement un repòs. Ja coneixíem alguna altra obra, menys important, de Xostacovitx, a través de Rubinstein; aquesta *Simfonia* no fa sinó augmentar el nostre interès per conèixer altres produccions de l'autor.

En el concert de Schumann, ja a bastament conegut del nostre públic, col·laborà amb la Simfonia el nostre compatriota Gaspar Cassadó. Feia anys que no l'havíem sentit, i la veritat és que aquesta darrera audició no ens n'ha deixat un record tan falaguer com voldríem. Feia l'efecte que es trobava amb alguna dificultat exterior (atmosfèrica, potser?) que no li permetia de rendir tant com pot, que evidentment és molt. Es a dir, si lamentem que la interpretació del concert de Schumann no hagués resultat més reeixida, és precisament perquè sabem molt bé que Cassadó és un gran violoncellista i esperàvem que es manifestés plenament com a tal.

Quant a la interpretació de les altres obres del programa, ens plau sobretot destacar el treball acurat dels violins en el *Preludi* de Bach. Però en rigor, aquest elogi es pot fer extensiu a tota la corda de la Simfònica, en general més afinada i més coordinada que no pas les de les nostres millors orquestres.

Pel que fa al treball del mestre Fernández Arbós, cal insistir encara en l'elogi, d'una manera especial per la forma com va conduir la *Simfonia* de Xostacovitx i les dues peces de Bach.

Marian Anderson

També a Música «da Camera» vam sentir el dijous passat la famosa cantatriu negra. Portava un programa molt complex, destinat evidentment a fer valer tots els seus recursos. Hi havia Händel, Brahms, Schubert, diverses cançons més o menys populars italianes i algunes cançons espirituals negres.

Marian Anderson té una veu de gran extensió i de timbre molt agradable, particularment en els registres greus, on pren una qualitat avellutada que sembla privativa dels artistes de la seva raça. Però a més d'això, sap ajuntar una tècnica molt depurada — que va posar de manifest en les cançons clàssiques i romàntiques—amb una mena d'impuls primari, de sentit racial dels ritmes i dels crits, que produeix una impressió formidable. Aquest darrer aspecte de la seva personalitat s'acusa gairebé exclusivament en les cançons de caient popular, i

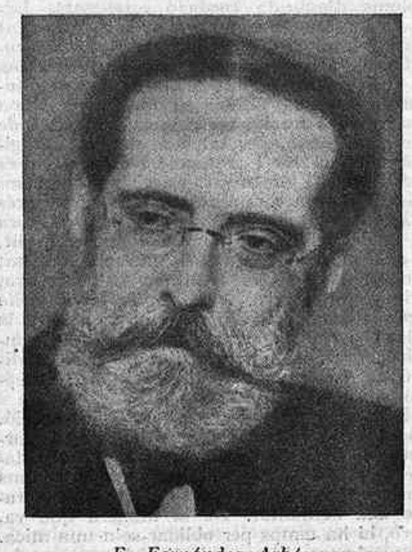

E. Fernández Arbós

sobretot en les cançons espirituals negres. En aquestes, l'efecte és realment fascinador i ens arriba a fer oblidar que ens trobem en una de les més putrefactes sales de concerts d'Europa per traslladar-nos al clima allucinant dels llogarrets negres de Nord-amèrica.

El nostre públic, no cal dir-ho, acudí a aquest concert amb una unanimitat notable, i s'hi entusiasmà fins al cim. Potser, potser, si anéssim a escatir-ho tot, en aquest entusiame influí una mica la literatura, el cinema — qui, de tots nosaltres, no s'havia deixat endur per aquella famosa *Alleluia?* — i força, també, pel que ens va semblar, la simpatia personal de l'artista. Però com que ella s'ho mereix, no ens queda res més a fer sinó felicitar-nos d'aquest èxit.

J. PETIT

«Concert Pau Casals i Filharmònica Casals-Suggia, el dia 11 de desembre de 1911; director d'orquestra: Nedbal»

DEL DIARI ÍNTIM D'ANTON WILDGAUS

I

Ell tocà Haydin — el *Concert en fa* per a violoncel — amb els ulls closos — el director d'orquestra l'observa com una mare el seu fill — ell mana a l'orquestra d'ésser més suau, de vegades, com si estigués adormida o com si fes quelcom de miraculós — els primers moviments eren com si «perlessin» les primeres gotes d'un brollador tot d'una posat en moviment — i després, es juntà a ells la cantilena mística — després, vingué Haydn que arribava a través de l'ànima del Migdia.

II

Els músics — tots ells van tenir aquest somni — cada un s'ha cregut a un moment donat per un que «arriba», un que promet — ara, estan tocant l'acompanyament perduts en la massa — enveja, nostàlgia, dol — i aquell té els triomfs de la vida, els grans, els embriagadors —

III

Ella:

Ella té el violoncel entre els genolls com Leda al cigne — està estirada cap a un costat i cap a l'altre — queda completament consumida, ulls tancats — èxtasi.

IV

Si qualsevol dia es produís darrera d'aquest front baix la idea d'ésser més gran que ell — ni es pot imaginar —

(Ací, la pàgina s'acaba.)

ANTON WILDGAUS
(*O. B., trad.*)

Subscriviu-vos a **MIRADOR**

Ronda de Sant Pere, 3 - Telèfon 24647 - Barcelona

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... *n.°* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**

pel preu fixat de **3'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 193*...

Signatura

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

ELS NOSTRES POETES

Actualitat de Carner

Sense una propaganda excessiva, amb una gran discreció, l'editor Lluís Gili s'ha emprès la tasca de publicar novament, i d'una manera ordenada, l'obra poètica de Josep Carner, un dels lírics de la seva història literària. Ara com ara, són tres els volums d'aquesta reedició apareguts. Iniciava la sèrie la segona edició, notablement corregida i augmentada, d'*Auques i ventalls*, el llibre on s'aplega l'aspecte del poeta més celebrat, que ha obtingut una difusió més vasta, àdhuc en detriment d'una imatge més total i verídica que s'hauria de tenir del poeta, per tal com de tant imaginar-se'l faceciós i pintoresc s'obliden caires més íntims, i almenys tan decisius, que completen la seva complexió espiritual. Després d'*Auques i ventalls* llegírem *La primavera al poblet*, el darrer llibre del poeta, inèdit, i que mostra el que és una potencialitat creadora que no ha de lluitar en cap minva, primaveral encara. Avui, *Bella terra, bella gent*, segona edició corregida, augmenta la pila i permet d'endevinar en aquesta publicació els símptomes d'una eclosió definitiva. Assenyalem-ne el seu interès excepcional.

Ens atrevim a fer una petita observació. El ritme d'aquesta reedició de l'opus carnerià és extremament alentit. Fóra agradable que s'accelerés. Tres o quatre volums anuals mantindrien l'escalf i farien perdurable una actualitat. De la manera que va, però, hi ha temps per oblidar-se'n una mica. Naturalment, la cura de l'edició en part ho explica. Al capdavall no insistiríem. En aquesta Diada del Llibre de la setmana passada poguérem constatar qué bons munts dels dos primers llibres són encara per vendre. Això, en una edició reduïda com aquesta és sorprenent. Fóra lògic que l'edició hagués estat exhaurida amb tota rapidesa. Es gairebé incomprensible que la gent no s'hi llanci amb voracitat. No cal que ho faci com ho fa damunt de la literatura insulsa; però, una mica almenys no seria tampoc desproporcionat. Esgarrifa de pensar que trescents exemplars de Carner, encara que siguin de paper de fil i numerats, no puguin trobar un acolliment més fervorós.

Potser Carner no és ara un poeta que es llegeixi massa. Alguns l'obliden platxeriosament. Aquesta manca de densitat espiritual de casa nostra ens portarà de cara a la paret si no és esmenada. Jo passaria, per exemple, que per joves escriptors no fos la seva una obra extraordinàriament coercitiva. No puc passar, però, que sigui desconeguda, que en la seva biblioteca no compti. Que només d'ell el nom, el nom d'un prestigi, satisfaci. Que, encara, com aprenents humils, no hi vagin a aprendre, de tant en tant, una lliçó.

Tinc damunt la taula, ultra el darrer volum de Carner, dos llibres — un de poesia, l'altre de prosa — de dos joves escriptors catalans. No val la pena que digui noms, puix que no és mai cap cosa agradable de censurar sense una necessitat ineludible. La meva paraula és ferma, però. Una vegada almenys confieu-hi i conveniu amb mi que aquests llibres, com altres, i al marge de tot el que de personalment original puguin revelar, no havien d'haver estat impresos. No ho serien, altrament, si la lectura de Carner, per exemple, hagués estat per llurs autors una cosa viva de mestratge goso a dir. Cauré, encara, en una frase tòpica; però tant se val. De Carner haurien après que no és possible de revelar res sense saber expressar-se. Ells, malgrat les aparences, no s'expressen. I la tasca del lector, en tot cas, és una com la del que resol mots encreuats; omplir buits i més buits. Això no crec que sigui en definitiva exigible. En espera que s'ho resolguin els propis autors, convé, em sembla, de defugir tota crítica si no és una neta censura que en la seva incapacitat expressiva es justifica. Encara, i això jo és un símptoma esperançador, alguns dels esplais literaris de centres d'educació solvents, simples treballs escolars, són, bons o dolents, útils o inútils, més ponderables i literàriament més entenedors, per tal com parteixen d'un aprenentatge i no d'una improvisació viciosa característica de bona part del que s'imprimeix a casa nostra i per gent que en la seva intel·ligència mitjana trobaran l'agreujant de la seva incúria.

Ferran Soldevila, autor de les pàgines literàriament impecables de la seva *Història de Catalunya*, en un article recent, *Per un poble normal*, publicat a *La Publicitat*, advocava per una pàtria equilibrada. Com a màxim exponent d'aquest equilibri se t'acut de pensar tot seguit en Josep Carner. Tota la seva obra és una demostració viva, completíssima, d'aquest equilibri ideal que si bé es fa difícil de definir, en la seva obra, com en la més pura essència arquitectònica, es fa intuïble, s'exemplifica. Hi ha en la base un equilibri de caràcter formal, de matèria ordenada o que tendeix a l'ordre arravatadament — diguem-ho amb aquest mot — per declarar, també, i categòricament que l'admet, malgrat una poquesa de comprensió que només sap veure en l'equilibri i en l'ordre fredes estructuracions que bàndejaven impuls i flama. Sobre aquesta matèria domtada s'aixeca un altre equilibri més excels, de caràcter íntim i etern.

Josep Carner

Jo veig en Carner un tipus d'home completat, que ha assolit els límits extrems que són permesos a una personalitat, i que, encara, aquests límits s'amplificaven d'una tal manera severa i precisa que mai una línia de força s'emportava una altra, originant una resultant parcial. Totes es destruïen, o s'implicaven, en un centre perfecte. L'harmonia neix d'aquest centre. I l'harmonia requereix que res no sigui negligit. Així, en Carner, tots els anhels que malden en l'home troben una concavitat que ressona. La seva figura pot ésser acolorida tan irreductiblement com vulgueu: es descàbdella sempre, però, amb un accent humaníssim. Retornant a una idea que insinuàvem més amunt, una anàlisi aprofundida de l'obra de Carner destruirà un tòpic de galanteria i de versatilitat. En tot cas, farà veure com aquells elements, en aparença banals, arrelen en essències. Dit altrament: profunditat del joc, transcendència amagada, closa, en un noble pudor que sembla ésser consubstancial al poeta.

Qui no sigui distret observi que una poesia indiscutiblement mundana, social, no seguia massa a la moda. Esdevé que els més aferrissats conreadors de camps i d'esperits immortals feien més cas de les crides del temps i alternaven una manera amb l'altra, amatent a la veu de la dea àvida que frueix fent néixer el ridícul. Aquests, doncs, restaven sovint desplaçats: llurs obres tenien un regust d'època insuportable. Penseu en cent provatures que es deien elles mateixes metafísiques, laborioses escrutadores de l'impossible. Penseu en llurs grans mots i en llur migrada història. Es difícil de dir paraules grans d'una manera autèntica. Ben sovint s'amaga el no-res darrera d'elles — vet ací el que s'esdevé i el que s'ha esdevingut —. Contràriament, el galantejador de flors i de noies, l'home distret, absent, s'instal·lava talment aquell que no se n'adona, al temple a les portes del qual vanament havien implorat tants esperits purs. La seva moda — tan superficial, tan buida, deien — perdurava encara. No era potser una moda: era un vestit senzill, gens capritxós, una mica a la manera de tothom, portat només amb escaiença i d'un teixit que resisteix els anys.

Es una cosa molt més decisiva del que sembla trobar-se amb un home que sempre *fa bonic*, per dir-ho amb aquests mots de blasme. Es una cosa que impressiona veure tantes estrofes, que potser sí que s'assemblaven una mica, però de les quals es fa difícil d'establir una prelació cronològica. Una, fatalment, més vella que l'altra; cap, però, més envellida que l'altra. No cal seguir cap ordre per llegir Carner. Hi ha una persistència colpidora de temes i d'actituds. Les motivacions més íntimes es repeteixen. La seva obra s'aixeca com un menyspreu al temps; i, de la mateixa manera, que vivia al marge — olímpicament, escau de dir — del debat feixuc, intens, de la seva època, com si per ell no existís, o no tingués cap solta, superava encara la simple materialitat dels anys. La seva indiferència s'adreça a tort i a dret. Tot i el seu sentit social, el seu gust per la conversa i àdhuc per la xafarderia, és l'home solitari, únic. El seu món es manté amb el seu orgull i amb la seva seguretat.

Es dedueixen fàcilment d'aquestes condicions, qualitats de jovenesa, frescor perdurable per tal com no troba obstacles on s'esmussi. La poesia de Carner és encara terriblement fàcil, espontània. No es perdrà ni un bri de la meravellosa potencialitat. En el seu reialme, si bé les primaveres es marceixen, es refan novament amb una força que s'esbat magnífica. Només — i això literalment —, aquestes simples fluctuacions atmosfèriques són constatables en la seva obra. Com a paga d'haver-se sabut guardar tan bé, ha assolit una llum daurada, pacífica i constant, que banya la seva obra amb una perenne descurança de les hores que passen. No voldríem res més que aquest fet fos valorat amb tota la seva transcendència espiritual. Això, al capdavall, ultra enfortir la força expansiva d'un poeta, exerciria segurament damunt de molts una influència saludable.

JOAN TEIXIDOR

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

VARIETATS

Les eleccions franceses i els escriptors

Victor Hugo, Lamartine, Lamennais, Alexandre Dumas, Paul de Kock, Paul Adam, Eugène Sue, Jean Richepin, Maurice Barrès i molts d'altres escriptors francesos han intentat entrar al Parlament.

En les eleccions d'enguany, han provat sort Gaston Riou, J.-P. Maxence, André Cayatte, Philippe Lamour, Bertrand de Jouvenel, R. Poulaine i molts d'altres, sense comptar, per exemple, que Edouard Herriot, polític diríem professional, té en el seu haver uns quants bons llibres.

Jean Richepin es presentà a les eleccions d'abril de 1914, poc abans de la guerra, i feia constar en els cartells la seva qualitat d'acadèmic. En una reunió electoral, però, el poeta de les *Blasphèmes* va fer un gest poc acadèmic, i es va armar un gran batibull. No sortí elegit.

També per l'abril, però de 1850, el fecund novellista d'*Els Misteris de Paris*, es presentà candidat a l'Assemblea nacional, i els seus conciutadans l'elegiren per gran majoria. La carta que dirigí als diaris anunciant la seva candidatura deia:

«Penetrat de la meva insuficiència, no hauria pretès mai asseure'm entre els representants del poble, si no tingués la consciència d'haver servit des de molt temps ha, i segons el límit de les meves forces, la causa social i popular que la República inaugura avui i de poder oferir-li el meu passat com garantia de l'esdevenidor.»

De què va morir Goethe?

La majoria de biògrafs admetien que Goethe havia mort de catarro pulmonar. Però un col·laborador de la *Deutsche Medizinische Wochenschrift* sosté que morí d'una angina de pit.

Fa remarcar l'autor que aquesta malaltia no pogué ésser diagnosticada pels metges de l'època perquè aleshores era desconeguda. Goethe havia sofert, vuit dies abans de morir, un accés de grip, del qual es trobava completament restablert al cap de tres dies. La nit del 19 al 20 de març de 1832 tingué un accés d'angina de pit, al qual resistí, però li deixà el cor mal parat; morí el dia 22.

Aquesta opinió sembla confirmada per la descripció d'Emil Ludwig (d'on la deu haver copiada?): «Una angoixa terrible, una inquietud, feien anar el vellard del seu llit a la seva butaca; el dolor, que se li fixava cada vegada més al pit, li arrencava tan aviat gemecs com crits; els trets del seu rostre eren convulsos, el seu color pàllid, els ulls s'enfonsaven profundament en les òrbites lívides, la seva mirada expressava una horrorosa por de la mort.»

La poesia èpica mongol

Els mongols són actualment cinc-cents milions, que viuen a l'Asia i, un temps, foren un poble poderós, que dominà Xina durant un segle i Rússia durant dos i mig.

Potser no es pensava ningú que els mongols tinguessin una literatura que sortís d'unes quantes cançons i unes quantes llegendes populars. Però, segons les *Izvestia*, els mongols han tingut una literatura magnífica, i l'Acadèmia de Ciències de la U. R. S. S. publica actualment una traducció completa, amb comentaris, de la *Geceriada*, o *Llegenda del graciós khan Gecer Meraena*; el traductor i comentarista, S. A. Kozin, qualifica aquest poema d'*Ilíada* del poble mongol, en la qual la descripció detallada s'alia a una gran fantasia.

L'armador de vaixells fa de padrí.
(*El Gráfico*, Buenos Aires)

LA MISSIO DE CONFIANÇA

—Jo?... He caçat lleons, he tingut tres duels, he passat tres nits en una casa embruixada...

—Escolteu, no podrieu anar a dir a la meva dona que no hi aniré a sopar?

(*Ric et Rac*, París)

EL CREADOR DE LA PSICOANALISI, OCTOGENARI

El complex tràgic de Freud

Alguns anys ençà, el seu nom era encara un crit de batalla; avui, però, l'hem de pronunciar amb respecte. Vuitanta anys d'una vida dedicada a la investigació, i àdhuc a la renovació fonamental d'una ciència, obliguen admiradors i adversaris a unir-se en la mateixa actitud de reverència i d'homenatge. I sobretot si aquesta vida, com la del revolucionador de la psicologia, està minvada des de més d'un decenni ençà per una cruel i terrible malaltia que Freud ha sabut portar sempre amb paciència, paciència d'aquella que solem anomenar cristiana.

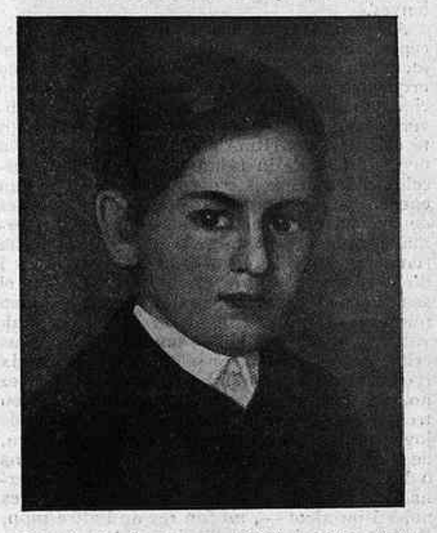

Freud als dotze anys (Col·lecció Storfer)

Encara que Freud no hagi nascut ni hagi ingressat en el cristianisme, hom el va parangonar més d'una vegada (com per exemple I. Meyerson, de la Sorbona) amb alguns moralistes cristians. Però Freud és fill d'una família jueva, i el seu origen li va servir ensems d'entrebanc i d'estímul potentíssim a vèncer dificultats, alhora que matisava el seu pensament d'una forma curiosa, conferint-li una certa ironia, un racionalisme excessiu i una meticulositat que crítics exagerats volien explicar pel mateix Talmud dels jueus! En la seva joventut, Freud, home de vastíssima cultura, va llegir molt sovint les obres de Ludwig Börne, crític alemany-jueu dels temps de Heine, i em recordo haver llegit entre uns pensaments de Börne la nota següent: «L'art d'esdevenir en tres dies un escriptor original. — Feu passar per la vostra ment durant tres dies totes les bestieses que poden passar-hi automàticament, sense ordre ni selecció; tracteu després de fixar tot això en el paper, i arribareu a ésser un escriptor de gran originalitat.» No tenim ja en aquestes frases el mètode de les «associacions lliures» d'idees, el mètode freudià que els sobrerealistes — *nous proclamons le rêve*! — creien oportú de traspassar de la psicoanàlisi a l'art i a la literatura? En realitat només l'hi tornaven, sense adonar-se que després de la influència de la filosofia de Schopenhauer i de les teories biològiques de Darwin, foren els escriptors i els literats els qui van exercir la més profunda influència sobre l'esperit del psiquiatra vienès, el nom del qual arriba avui, sobreeixint llargament dels sectors especialistes, fins a la ment de tots els cultes i fins a la dels només semicultes. I és que Freud té molt a veure amb la literatura: *Imago*, el títol de la seva revista més important, li ve d'una obra literària de Spitteler; el «complex d'Edip», i gran nombre d'altres conceptes (*last but not least*, àdhuc el terme «censura») provenen del camp de la literatura. Home de lletres, el mateix Freud ho és fins a tal punt que la ciutat de Frankfurt li va atorgar l'any 1930 el Premi Goethe, distinció literària màxima, «pel conjunt de la seva obra», atorgament que avui els regidors de la ciutat natal de l'autor del *Faust* no deixen de considerar com la *gaffe* més gran que podien cometre. No obstant, el professor de la Universitat de Zurich, Walter Muschg, de l'escola d'Ermatinger, va dedicar a Freud tot un estudi «com a estilista», i ja vam recordar algun dia als lectors de MIRADOR les frases iròniques, però veritablement enginyoses, del Premi Nobel de Medicina, Wagner-Jauregg, el qual, en tornar d'Estocolm amb el seu premi, fou saludat en nom de la Clínica Wagner-Jauregg per un ajudant seu que era alhora deixeble de Freud; «Deixeu-me esperar, estimat col·lega, que puguem saludar algun dia també l'altre mestre vostre en idèntica ocasió. Espero que també al professor Freud se li atorgarà un dia el Premi Nobel... si no el de Medicina, almenys el de Literatura...»

Potser en aquesta duplicitat de tota la persona de Freud hi ha el que podríem anomenar el seu complex tràgic. Anys enrera, un psicoanalista «ari» de Munic, Charles Maylan, publicà un llibre dedicat a *El complex tràgic de Freud*, anomenant així el seu «complex» racial, tot i volent demostrar que Freud, impulsat pels seus ressentiments de jueu, jurà ja de petit, com Hannibal en les mans d'Hamílcar Barca, que es venjaria dels romans, és a dir dels no-jueus, per les humiliacions que els seus pares i avantpassats havien sofert per llur sola condició de jueu. A tal fi, inventà la psicoanàlisi, per a la més ràpida perversió del món... Es evident que aquesta diatriba és molt pueril; del «complex tràgic» de Freud es pot parlar, però, en un altre sentit sens dubte menys arbitrari.

Revolucionari, Freud descobreix que hi ha processos anímics per a l'expedició dels quals són suficients causes purament anímiques, sense allegar cap motiu d'ordre fisiològic. Amb això, té entre mans la clau màgica, el «Sèsam, obre't» de moltíssims fenòmens psíquics, i una hipòtesi de treball» que, més tard, Alfred Adler posà degudament de relleu en la seva «psicologia de l'individu». Espantat, però, de l'abast formidable del seu descobriment, Freud sembla vacil·lar i llença de nou, sense adonar-se'n, la pedra filosofal de la vida de l'ànima, com aquell boig d'un bell poema de Rabindranath Tagore. Declara que «la psicoanàlisi és només una ciència provisional» i que un dia vindrà en què una fisiologia més perfecta ens explicaria tots els fenòmens que avui ens semblen encara dependre de la psicologia... Penedint-se gairebé d'ésser massa revolucionari, Freud s'atura doncs a mig camí; aquest mig camí el caracteritza també quant a l'ordre social i polític, en el qual va témer igualment de treure totes les conseqüències lògiques que les seves teories podrien tenir per a la vida social actual del món occidental. Aquest materialista cent per cent té una vida espiritual riquíssima, i el seu racionalisme, que tan exagerat ens sembla, es nodreix d'unes fonts vitals potentíssimes, aquelles mateixes que li han permès arribar a l'aniversari d'avui, i assolir una edat de patriarca a desgrat de la seva terrible malaltia.

Però aquesta *doblesa* en Freud: metge i escriptor; revolucionari penedit, però revolucionari sempre, *malgré lui*; hàbit captador d'ànimes i d'amistats i que tanmateix va saber perdre l'amistat dels seus ex-deixebles Adler i Jung, amb la unió dels quals hauria pogut assolir resultats menys perdors; aquesta certa ambigüetat, dic, de Freud, no és pas culpa d'ell, sinó culpa de l'època que el va veure néixer. Freud, amb un peu en un liberalisme càndid, educat en un materialisme més càndid encara, no ha sabut mai desfer-se d'aquest heretatge espiritual: és un paladí de la llibertat, de la llibertat mal entesa i anàrquica. (Penseu en el seu concepte de la «repressió».) Es, però, al mateix temps un home afanyós d'ordre: àdhuc el seu estil literari ens permetria demostrar que el seu tipus mental és el d'un jutge d'instrucció i d'un fiscal de tribunals (penseu en el seu etern: «això, interpretat, és *només*...»; per a ell tot és *només* el revestiment d'una cosa que hom tracta d'ocultar.) El nostre segle serà, sens dubte, el segle de l'ordre i d'un liberalisme i materialisme crítics i ben entesos, un cop desapareguts aquells sistemes actuals que avui es reclamen de l'«ordre» i només són d'arbitrarietat. Però la psicologia d'aquest nou món, el món de l'home en el sentit més complet i planer d'aquesta paraula, adoptarà una psicologia nova fonamentada molt més en la d'Alfred Adler que no pas en la de Freud, del qual només quedarà el nom com el d'un investigador revolucionari, però superat en tots els detalls de les seves teories. Podríem recordar, per a terminar, unes frases que Simmel va aplicar a Schopenhauer i Nietzsche, adaptant-les al nostre cas: Freud, amb una preparació i un equip filosòfic i cultural molt més gran, s'aferrà a defensar unes teories perdudes; amb una preparació sens dubte menys erudita, però amb un instint més segur, Adler defensa unes teories de més veritat. I sempre testimoniem una virilitat intel·lectual més gran col·locats davant una teoria molt brillant però falsa, i una altra, potser poc brillant, però veraç, encara que àdhuc grisa, optant per aquesta darrera...

F. OLIVER BRACHFELD

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat (Casa de l'Ardiaca)

No deixeu d'adquirir
L'EDICIO DE LES NOCES D'ARGENT
DE LA BEN PLANTADA
de EUGENI D'ORS
Un bell volum amb il·lustracions en color per E. C. RICART
Preu: 20 pessetes
Administració i venda:
LLIBRERIA CATALONIA
Ronda Sant Pere, 3 - Telèfon 24647

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les Exposicions

Associació d'Artistes Independents

La tradició artística revolucionària que han muntat les collectivitats aplegades sota el nom d'Independents, queda truncada a la nostra ciutat des de l'aparició d'aquest Saló.

Els artistes independents fan saber, amb el seu manifest número 1, que lluiten per la supressió absoluta de Jurats i de recompenses. No hi tenim res a dir.

Es de creure que Ribas Rius adquirirà aquesta virtut amb la qual ascendirà a la talla a què la seva traça d'ofici el fa creditor.

Francesc Canyelles

Francesc Canyellas reacciona davant el paisatge com un pur decoratiu.

El més pastat en les seves teles és la manera de dir el color, l'afinament a què el porta, els extrems a què el fa jugar. No és per tant un realista que es complagui en la traducció literal i directa, sinó un depurador del natural, un intèrpret personal de les coses que ofereixen estridències i que posseeixen aquelles característiques heterogènies que el seu torn són tot un altre panorama de la pintura.

Aquesta no és una via massa predisposada a grat absolut. L'escola que ha practicat la realitat tal com és, ha fet prosèlits infinits que admeten amb reserves tot el que no s'adapta a les seves lleis.

Amb tot, la pintura que Canyelles exposa a can Renart és d'una tal agradabilitat i finesa de matisos, que escapa a tota censura que com antirealista i arbitrari se li pogués inferir.

Jaume Mercadé — El meu Poblet

Amb el que sí hem d'opinar, si es vol en forma de consell, és que hauria pogut controlar-se un xic més la participació de certs elements que amb la seva contribució, i en molts sectors de l'exposició, la converteixen en una cosa inferior a les activitats pictòriques d'un collegi de monges.

Dintre la gran profussió de signatures que formen el catàleg dels Independents, són a remarcar els de Lluís Sunyé, Giménez, Botey, Planells, Carles Casas i Cochet.

II Saló d'Artistes Universitaris

La primera manifestació artística dels estudiants de Barcelona prometia molt. Recordem que foren en gran nombre els sorpresos per la perfecció general que regnava en el seu I Saló.

El que aquests dies es pot visitar als baixos de l'edifici de la Universitat és la primera realitat d'aquella prometença.

En termes generals, el Saló Universitari és notabilíssim examinat amb el criteri de trobar-nos davant un esforç amateur que en algun cas podria passar perfectament per professional.

Podríem estendre'ns en nombroses consideracions si l'espai no ens apressés, consideracions que deixarem per un altre dia fora del temps d'exposicions.

El màxim interès de la collectivitat resideix en les obres de Macià Sugranyes, Pere Traulles, Joaquim Gili, Josep Pratmassó, Ignasi Serra, Josep Maria Sastres i Daniel Serra. Cal remarcar d'aquest darrer, que sembla sofrir un desviament perjudicial en orientar-se cap a la pèrdua d'emoció en benefici d'una fredor sobrerealista que ningú no li aprovarà.

R. Ribas Riu

A la Sala Gaspar el pintor Ribas Rius exposa un regular nombre de teles que assenyalen els progressos que en el camp tècnic ha realitzat el seu autor des de la darrera exposició fins ara.

Si Ribas Rius hagués treballat en l'aspecte a reclamar de la pintura amb la mateixa intensitat, aquesta exhibició de la Sala Gaspar tindria tota una altra importància.

Es llàstima que un artista que pot produir amb la seva magnífica unitat no es vegi confortat per l'auxili d'una possibilitat més depurada i que no sàpiga revestir les teles amb l'essència necessària perquè tot plegat adquireixi aquell aire especial de les coses completes.

R. Ribas Rius — Caça

Jaume Mercadé

L'exposició de Mercadé d'aquest any gira a l'entorn d'una *suite* de Poblets resumidors de la personalitat de l'illustre artista.

Mercadé pot arribar a desplegar la seva sensibilitat en aspectes inacabables dintre el seu tema tarragoní. Aquests Poblets a què ens referim en són una mostra ben palesa. Del *Poblet restaurat* al *Tràgic* hi ha una llacuna immensa entremig que abasta les distàncies extremes d'això que ha portat a cap Mercadé pintar un esperit latent refugiat en una limitadíssima iconografia.

Una vegada més hem de considerar que si l'objectivitat pura fos la que imperés Mercadé, de la seva pintura no se'n cantaria gall ni gallina.

N'és una bona prova aquesta repetició temàtica esmentada, que unida a la de les masies i dels turons de les contrades sota la seva jurisdicció artística, excelleix en la sistemàtica insistència.

Hi ha, però, aquest volum invisible, meteorològic i espiritual, que Mercadé ha sostret per un procés d'assimilació formidable, que diposita en cada instant un cúmul interminable d'evocacions, de sensacions de pintura única i que fa que el representat passi a constituir un element secundari del que científicament no es pot copsar en el terreny plàstic.

Aquesta exposició, que té lloc a La Pinacoteca és encara superior a les que ha vingut realitzant fins a la data.

L'enumeració de les teles sobresortints equivaldria gairebé a la transcripció de tot el catàleg. Tot i que es fa difícil, com és de suposar, introduir-se en la selecció, volem esmentar *El meu Poblet*, *El Camp de Tarragona*, veritable peça d'antologia, *La figuera*, *Rovellons*, *Turons* i *La masia*.

ENRIC F. GUAL

L'EXPEDICIO DE COMPRES

—Déu meu, m'he equivocat de marit!

(*Everyboady's Weekly*)

Amics de l'Art Vell

L'any 1929, gràcies a la tasca d'uns quants, es fundava aquesta entitat, que aviat reunia 202 socis i ara en té més de 500, els quals amb aportacions voluntàries procuren evitar les destruccions per ignorància o negligència que en el curs del temps tant han malmès la riquesa artística de Catalunya.

D'aquesta tasca de conservar degudament i dignament el nostre patrimoni artístic, realitzada pels Amics de l'Art Vell, en dóna idea la Memòria recentment apareguda de les tasques realitzades per l'entitat en els sis anys de la seva vida.

No en farem l'inventari, per bé que demostraria, d'una banda, fins a quin punt la bona voluntat supleix sovint la falta de mitjans, i, d'altra banda, com és trist que una entitat així no compti amb possibilitats econòmiques moltíssimament superiors.

La tasca de restauracions de monuments de valor històric, arqueològic i artístic, realitzada amb els magres cabals de l'entitat, fan una obligació de tothom de collaborar, en la mesura dels seus mitjans, a les iniciatives dels Amics de l'Art Vell.

Els qui en l'exposició celebrada l'any passat no es feren càrrec del molt i molt bo que han fet els Amics de l'Art Vell, se'n podran fer actualment amb aquesta Memòria. Veuran que la manca de fons ha impedit en diverses ocasions de dur a terme obres indispensables. Quasi desitjaríem, com a mitjà de moure l'interès ciutadà, que una altra publicació mostrés el molt que queda a fer en aquesta matèria.

Galeries d'Art

SYRA
PRESENTS D'ART I QUALITAT
BODES, FESTES ONOMÀTIQUES, BATEIGS, ETC
ANGELA SANTOS (pintura)
JOSEP O. JANÇANA (pintura)
ANTONI CUMELLA (ceràmica
Diputació, 262 Telèfon 18710

BUSQUETS
MOBLES
OBJECTES D'ART I DE FANTASIA
JOAN SOLER PUIG
(pintura)
PERE BUSINYÉ
(pintura)

SALA PARÉS
EXPOSICIO I VENDA
D'ANTIGUITATS
MANUEL HUMBERT
PINTURA ANTIGA

SALA GASPAR
Consell de Cent, 323
(entre Rambla de Catalunya i Balmes)
MARCS - GRAVATS - MIRALLS I MOTLLURES
R. RIBAS RIUS
(pintura)
inauguració dia 2

La Pinacoteca
MARCS I GRAVATS
JAUME MERCADER
(pintura)
Passeig de Gràcia, 34

SALA BARCINO
V. GARCIA SIMÓN
MARCS, GRAVATS, MOTLLURES
JULIO GARCIA GUTIERREZ
MARIUS VILATOBA
(Fins al 15 de maig)
Passeig de Gràcia, 19. Tel. 15677

Sala Esteva
Properament
GIORGIO
DI CHIRICO

Novetats arqueològiques

A les excavacions de l'àgora d'Atenes ha estat descoberta una necròpolis neolítica que ens dóna idea de com devien els homes d'aquell temps estimar les descobertes del moment, la ceràmica, en aquesta ocasió. Per a l'home neolític l'elaboració de la ceràmica acabada d'inventar devia ésser feina difícil, perquè en la necròpolis susdita s'han trobat peces de la ceràmica d'aquells remots antecessors dels atenencs, ceràmica faisonada a mà, basta, alguns exemplars de la qual apareixen ara trencats i restaurats, talment com avui dia restaurem les peces de l'antiga porcellana de la Xina.

Terra-cuita trobada a l'àgora d'Atenes (segle VIII ab. J. C.)

Aquesta necròpolis perdurarà durant molts segles; l'interès arqueològic que ofereix és gran, precisament a causa d'aquest prolongat costum de sebollir la gent en aquell mateix lloc. S'hi han descobert, ultra els jaciments neolítics, tombes del darrer període micènic, de vers 1200, i vint-i-una tombes del període anomenat dòric, amb abundant ceràmica dels segles VIII i IX ab. C., del tipus anomenat del Dippylon, del millor estil geomètric.

Una de les troballes més curioses és un capet femení, d'aspecte oriental i de molt bon estil arcaic, emmotllat en vidre massís de color blau.

Les troballes en aquesta necròpolis atenyen el període hellenístic. D'aquella hora s'han trobat alguns caps d'estàtues masculines que semblen retrats. El més important, potser, d'aquesta descoberta és un lot de 145 ostraca (vots d'ostracisme), entre els quals n'hi ha 54 contra Temístocles.

Temps enrera notificàvem als lectors de MIRADOR que unes filtracions a la roca de l'Acròpolis de la mateixa capital àtica havien erosionat tan pregonament l'interior de la roca que alguns dels edificis de l'Acròpolis perillaven d'enderrocar-se; el més amenaçat era el templet de la Victòria Aptera o d'Athena Nike. Ara aquest preciós edifici, que data de l'any 450 ab. C., ha estat desmuntat i començat a remuntar damunt dels fonaments reforçats per mans de l'arqueòleg Nicolau Balanos.

* * *

Al Sudan del Nord, en la regió de la Núbia, una missió de la Universitat d'Oxford dirigida per L. P. Kirwan, ha descobert en el llogarret de Firka, entre la segona i la tercera cataracta, una importantíssima necròpolis que ha revelat una cultura entre egípcia (de la cultura tardana de l'illa de Meroe) i bizantina, cultura cristiana primitiva, fastuosa i bàrbara; des de molts punts de vista, imponent. Es tracta d'una cultura negroide destinada a una gran esplendor si hagués pogut desenrotllar-se, i que sens dubte es relaciona amb les descobertes arqueològiques efectuades anys enrera en un lloc proper, Ballana. Tot a l'entorn de l'àrea on es troben els objectes i cadàvers pertanyents a aquesta cultura hi ha escampadissa de monuments faraònics important, des del segle XIV al VI ab. C. Els enterraments d'aquesta cultura paleocristiana es revelen per un seguit de túmuls que ja en l'any 1814 assenyalà l'explorador suís Burckhardt. S'hi troben esquelets humans i d'animals domèstics sacrificats en hecatombes semblants a les descobertes a la Mesopotàmia. Són sepultures de doble cambra, una per al propietari, l'altra per a les concubines i el servei. Els animals són sebollits a part, en una mena de pou. El mobiliari funerari consisteix en vaixella de pisa importada d'Egipte; altra vaixella, indígena, menys nombrosa, apareix decorada amb esgrafiats grecs; altra vaixella paleocristiana, de terra cuita, datable probablement del segle VI o començ del següent; altra vaixella de coure amb decoració incisa; per fi vaixella d'argent molt bonica de formes, vaixelles també indígenes. Un anell romà té el xató format per una pedra dura gravada amb el bust de l'emperador Commodus (180-192). A la necròpolis de Ballana es descobrí un ric tresor reial sorprenentment bell d'estil, molt influït de bizantinisme.

* * *

A Somalilàndia s'ha descobert una mena de fortalesa medieval reveladora d'una indefinida cultura, qui sap si musulmana del bon temps de l'expansió islàmica. Les ruïnes d'aquesta fortalesa recorden per llur estil i per la tècnica constructiva l'arquitectura misteriosa de Zimbawe, al Sud de Rhodèsia. La construcció de què parlem és de parets molt gruixudes, obra massissa de pedra bastant ben quadrada, lligada amb morter; filades grosses alternen amb filades molt primes; de vegades l'aparell gros irregular alterna amb el petit de la mateixa mena. Abunden els arcs perfectament dovellats, algun d'ells amb arquivoltes, com en el romànic; tots ells són arcs de mig punt. La cortina està decorada exteriorment amb ressalts paral·lelepípeds alternant amb altres de forma cilíndrica, a manera d'esveltes torres, coronades amb cupuletes de filades volades. El parament apareix en alguns indrets arrebossat.

Entre les ruïnes es troba ceràmica important, reveladora de les relacions o de l'origen de la gent que aixecà aquestes muralles. Aquesta ceràmica és de diverses menes: n'hi ha de coberta blavosa sobre pasta poc dura, de factura aràbiga, datable extensament de des del segle XIII fins al XVIII; també hi ha un celadon xinès datable dels segles XV o XIV; hi ha també nombrosos braçalets de vidre, de molt bona tècnica. Al precitat lloc de Zimbawe també es trobà celadon xinès de la mateixa data. De tot això es desprèn que els homes d'aquesta important i original cultura sudafricana pervindrien de l'Oest aràbic.

* * *

A l'India Central, al lloc de Mahadeo, han estat descobertes des de l'any 1932 gran nombre de pintures rupestres que el descobridor, prehistoriador especialitzat en l'indostànic, suposa obra d'una cultura prehistòrica que ell anomena indo-capsiana. D'aquestes pintures indo-capsianes, el major D. H. Gordon, el descobridor, n'ha descobert en la regió central fins al Sud d'Ajanta i a Ellora. Les pintures de Mahadeo són nombroses, a centenars. Cinc-centes ja han estat reproduïdes a l'aquarella i per mitjà de la fotografia. No són pas totes d'un mateix període, probablement, ja que s'hi constaten diferents estils. El descobridor suposa que les darreres aconsegueixen les darreries de l'edat de la pedra polida i qui sap si fins els començaments de l'edat del ferro.

* * *

Segueixen les descobertes de ruïnes i objectes romans a Badalona, al lloc anomenat Clos de la Torre. La premsa de Barcelona i Badalona ja ha anat detallant aquestes descobertes a mesura que es produïen. Sembla que per fi l'Ajuntament badaloní es decideix a construir o bé a habilitar un edifici destinat a estatjar aquestes i les futures troballes arqueològiques, ultra les de molt temps enrera, Per fi Badalona tindrà, doncs, el museu que es mereix. Mai no és tard si tot va venint.

JOAN SACS

FITO
CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ▫ Màxima qualitat
AVINYO, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES
Inauguració de la Cúpula del Coliseum
amb el
I Saló d'Artistes Decoradors
14 DE MAIG

(c) Ministerio de Cultura 2006

MIRADOR SETMANAL...

... de política catalana

L'ATEMPTAT CONTRA ELS GERMANS BADIA

Dimarts, dia 28 d'abril, a dos quarts de quatre de la tarda, els germans Badia sortiren de casa seva, al carrer de Muntaner cantonada Consell de Cent, per tal d'anar a pendre cafè. Contra el seu costum, els dos germans anaven junts. Miquel Badia tenia el costum de sortir sempre acompanyat d'alguns amics. Però donà la casualitat que dimarts sortiren tots dos per tal com Miquel Badia havia tornat al seu domicili per buscar uns papers que s'havia oblidat, en sortir poca estona abans.

Largo Caballero a la presidència de la manifestació del Primer de Maig

En arribar al carrer de la Diputació, quatre individus els sortiren al pas disparant-los tres trets a cada un, fugint ràpidament amb un Ford que un altre individu tenia a punt, a poques passes d'allí.

Miquel Badia morí en el lloc mateix de l'atemptat. Josep Badia morí poc després, en el dispensari del carrer de Sepúlveda, on foren ràpidament traslladats els dos germans.

La notícia circulà per la ciutat com un llampec. Pot assegurar-se que al cap d'un quart ho sabia tot Barcelona. Res d'estrany, doncs, que al dispensari del carrer de Sepúlveda acudissin tot seguit innombrables amics i molts curiosos. En la petita entrada del dispensari es formà ben aviat un ambient de tragèdia i de tensió que va estar a punt d'esclatar més d'una vegada. Es trobaren cara a cara homes com Dencàs i Trabal i sembla que el primer adreçà al segon paraules dures i amenaçadores. Pocs moments després arribà el conseller de Cultura senyor Gassol, que era a Sitges en un dinar oficial, i que es mostrava visiblement commogut per la tragèdia.

Tot eren recriminacions i supòsits. En aquells primers moments tothom es demanava ja qui eren els assassins. Alguns deien que Josep Badia, abans d'expirar, havia culpat de l'assassinat determinats elements de dreta, però molts en dubtaven.

En realitat, després d'una setmana d'esbrinaments, ens trobem, quant a saber la tendència política de l'assassinat, exactament com el primer dia de comès. Passats els primers moments de dubte i perplexitat, s'intentà tot seguit encarrilar el crim cap a determinats viaranys.

La premsa d'esquerra, els dos primers dies, en féu un crim dels «pistoleros». Però no concretà res. Només *La Publicitat* tendí immediatament a fer-ne un crim d'elements anarquistes. En els sectors oficials predominà també el supòsit que es tractava d'un crim feixista. Fins avui les detencions i investigacions — que semblen no haver donat resultat — s'han encaminat contra els grups de dreta. Sobre aquest punt no podem ésser més explícits, el lector compendrà per què.

Hi ha, doncs, diverses tesis sobre el crim. En general, els elements d'Esquerra Republicana de Catalunya i els partits proletaris, estan a favor d'un crim feixista. Els arguments que donen a favor d'aquesta tesi són: en aquests moments no interessa als grups sindicalistes-faistes trencar la seva posició legal, adoptant una tàctica violenta, tota vegada que estan a punt de reingressar a la C. N. T. els grups sindicals d'oposició que en sortiren precisament com a protesta per certes actuacions violentes. Hi ha més: als dirigents sindicalistes no els interessa rompre certs contactes darrerament establers amb determinats elements, que han permès arranjar ràpidament molts conflictes pendents temps ha.

Encara hi ha d'altres arguments. Miquel Badia — diuen els partidaris de la tesi de crim feixista — ¿no havia entrat en relació, fa poc, amb García Oliver, Durruti, Ascaso, per tal d'anar a un moviment tàctic conjunt?

Fins ací els arguments favorables a la primera tesi. Els que asseguren que es tracta d'un crim anarquista diuen: es vol fer d'aquest assassinat un crim feixista per temor a desencadenar una nova onada de crims socials. Miquel Badia havia estat amenaçat repetides vegades pels elements anarquistes. Adhuc suposant que els actuals dirigents sindicalistes no vulguin adoptar una posició antilegal, ¿és que estan segurs de dominar tots els nuclis clandestins de l'organització?

Heus ací el resum de les opinions sobre l'atemptat que costà la vida als germans Badia.

EL TRASPÀS DE L'ORDRE PÚBLIC

Com era de preveure, l'assassinat dels germans Badia plantejà de nou el problema de l'ordre públic a Catalunya. Es evident que, donada la complexitat de la vida política i social a Catalunya i sobretot a Barcelona, l'organització policíaca actual és deficientíssima. El govern de la República ho ha estimat així i sembla que ben aviat s'anirà a la recreació de la Junta de Seguretat.

De moment uns tres-cents agents de policia que serviren quan la Generalitat tenia l'ordre públic reingressaren com a agents auxiliars.

LA SITUACIÓ POLÍTICA. — EL MOVIMENT DEL 6 D'OCTUBRE AL PARLAMENT

Els esdeveniments d'aquesta setmana han donat nova actualitat a la situació política. Potser de moment tot seguirà igual, malgrat que no és cap secret per ningú que dintre el govern hi ha divergències i àdhuc algun conseller ha plantejat determinades objeccions.

S'espera en els medis governamentals que la discussió de dimarts, dia 5 de maig, en el Parlament, de la qual parlarem la setmana entrant, sobre els fets del 6 d'octubre, el senyor Companys es mostraria més afortunat que en la sessió del dimecres de la setmana passada, en la qual semblaren desconcertar-lo les paraules, tanmateix moderades i sense cap abast polític, que pronuncià el doctor Dencàs. Dintre els medis governamentals s'esperava aquesta sessió amb interès perquè el Congrés del Partit d'Esquerra Republicana i els atacs del grup Estat Català — a propòsit del cas del compromissari Manzanares — han obert una escletxa er on es podria produir una ruptura fatal.

Telèf. de MIRADOR: 24647

... de política de la República

AZAÑA, PRESIDENT DE LA REPÚBLICA. — SITUACIÓ POLÍTICA QUE PLANTEJA AQUESTA DESIGNACIÓ

El senyor Azaña serà el candidat a president de la República del Front Popular, és a dir, l'únic candidat, degut a l'abstenció de les dretes. Aquesta designació ha anat precedida i segurament anirà seguida de múltiples maniobres polítiques. Fins a darrera hora els contraris a la candidatura Azaña han fet els possibles per entorpir-la. Però, finalment, els partidaris del senyor Azaña han triomfat.

La setmana passada donàrem les raons que han induït el senyor Azaña a acceptar el més alt lloc de l'Estat. Aquestes raons han canviat. Sembla que els arguments favorables han convençut els més reacis i a Izquierda Republicana, on semblava que residia un nucli tenaçment advers, no ha passat res.

Designat Azaña a la presidència de la República, es planteja el problema de la successió a la presidència del Consell. Qui serà el cap del govern? Hom cita diversos noms. Hom diu que serà Casares Quiroga, que definitivament s'ha quedat a Governació per dimissió d'Amós Salvador. L'energia i el republicanisme ardent del senyor Casares fan que sigui ben vist pels republicans d'esquerra. Però potser el concepte que de l'ordre i la disciplina té el senyor Casares no complaguin massa els elements extremistes del socialisme, que amb tota seguretat el combatran.

D'altres diuen que el successor d'Azaña serà Ruiz Funes, l'actual ministre d'Agricultura. Excellent jurista i excellent partidari, s'ha mostrat bon governant des del seu lloc. Intim amic d'Azaña, compenetrat amb el seu ideari, se l'indica com a probable successor en molts medis d'esquerra.

Molts dels que indiquen el nom de Ruiz Funes hi veuen, també, una preparació perquè ocupi, dintre poc, la capçalera del banc blau un ex-ministre socialista, Indalecio Prieto, molt amic de Ruiz Funes, al qual s'inclogué en la candidatura per Bilbao. Malgrat els desmentiments d'*El Socialista*, el senyor Prieto es ve produint en termes bastant allunyats del que és avui la tendència majoritària dintre del partit socialista. L'òrgan socialista-extremista *Claridad* posava de relleu, fa pocs dies, que Prieto i Besteiro abandonaven el saló de sessions, quan es discutia la qüestió dels havers de la clerecia, per no votar contra el govern. Però hi ha més. L'1 de maig, en un míting celebrat a Cuenca, Indalecio Prieto pronuncià un discurs, excellent discurs, al nostre entendre, que és tot un avís sobre les orientacions polítiques que pensa seguir Prieto. Podríem dir que Indalecio Prieto es declara socialista nacional, és a dir, republicà socialitzant, antirevolucionari, partidari d'un reformisme governamental. El discurs de Cuenca, que està destinat a tenir una gran repercussió política, representa l'inici de certs desplaçaments polítics? Així ho afirmen els ben assabentats. Llavors potser, efectivament, Ruiz Funes seria la preparació a un govern de concentració republicà-socialista.

L'ACOMPLIMENT DEL PROGRAMA DEL FRONT POPULAR

Segueix, amb ritme accelerat, l'assentament de camperols en les terres que se'ls designen pels tècnics de la Reforma Agrària. Aquesta setmana el govern llegí a les Corts un projecte de llei sobre arrendaments rústics que atén als problemes substancials, com els dels terminis per les revisions, els elements que han d'entrar en joc en els futurs arrendaments, pèrdues de collita, assegurances, etc.; la llei complementa també els altres projectes sotmesos ja a les Corts i tanca de fet la tasca inicial del ministre d'Agricultura respecte a l'execució agrària del pacte del Front popular.

També s'ha llegit un projecte de llei de reforma de la llei orgànica del Tribunal de Garanties, per tal, diu el projecte, que aquest organisme no pugui estar format per elements contraris al règim. Igualment s'ha presentat un projecte de llei modificant la forma de nomenar el president del Tribunal Suprem. Aquest serà nomenat pel president de la República a proposta de vint-i-cinc diputats designats pel Parlament i vint-i-cinc membres de la carrera judicial.

Les tropes de l'India encarregades de la legació britànica a Addis Abeba

LES REUNIONS DE L'ENTESA BALCÀNICA I DE LA PETITA ENTESA

Dilluns es reuniren a Belgrad els ministres d'Afers estrangers de les quatre nacions que formen l'Entesa Balcànica i ahir començà la conferència de la Petita Entesa, per a després celebrar una reunió comuna, car Romania i Iugoslàvia formen part d'ambdós grups d'Estats.

Els balcànics s'han ocupat, entre altres qüestions, de la dels Estrets, especialment des del punt de vista dels signants del tractat de Lausanna. Rustu Aras ha sostingut enèrgicament la tesi del govern turc, i s'han examinat les relacions amb Bulgària, que reivindica un accés a la mar Egea com a conseqüència del rearmament dels Dardanels.

Faruk I, nou rei d'Egipte

També s'han examinat els recents acords italo-albanesos, la importància dels quals és tan gran que han justificat el rumor que Mussolini havia tramès 300.000 homes a la part de l'Adriàtica. Roma ho ha desmentit, però a Belgrad no presten fe al desmentiment.

Una altra qüestió examinada pels representants de la Petita Entesa ha estat la del servei militar obligatori a Austria, implantat sense tenir en compte el tractat de Saint-Germain ni el pacte de la S. de les N. La Petita Entesa ha presentat recurs a Ginebra, i és sobre la seva discussió que han pres acords els ministres de Txecoslovàquia, Romania i Iugoslàvia.

Però donat que som en temps de fets consumats amb impunitat assegurada, podria ésser que el recurs no servís de res.

... de política internacional

LA TRAGÈDIA ETÍOP I LA S. DE LES N.

L'ensorrada de l'Imperi Etíop, almenys tal com l'havia format Menelik, es pot dir que a hores d'ara ja és un fet consumat. S. M. Haile Selassie I i la seva família — com en 1918 un altre emperador europeu, Guillem II — no ha sabut trobar altra solució, davant la desfeta del seu exèrcit, que refugiar-se a l'estranger, abandonant a la seva sort el poble del qual era sobirà. Però el Negus té per al seu gest un atenuant que no pogué invocar l'exiliat de Doorn. La S. de les N. l'ha empès a rebutjar totes les proposions d'acord presentades abans de la guerra per Itàlia; li ha aconsellat — gairebé es podria dir obligat — a defensar amb les armes la integritat territorial d'Etiopia; l'ha encoratjat a la més estrènua acció militar. Però l'emperador no ha rebut, en cap moment, cap ajut, i després ha estat vergonyosament abandonat a la seva sort.

La desfeta de l'Imperi Etíop, doncs, pot ésser en gran part considerada com conseqüència de l'obra de Ginebra. El mecanisme sancionista no podia dar sinó resultats modestos, donada la no participació d'alguns grans Estats en la S. de les N. El sol fet de l'absència dels Estats Units havia d'ésser tingut en compte, car feia pràcticament nulla l'aplicació de les sancions.

A part que l'eventualitat d'una reacció italiana, llançant-la en braços d'una Alemanya poderosament armada i a l'aguait, podia significar una guerra a Europa.

Potser si en comptes de reunir tants comitès i comissions, s'hagués usat un procediment més directe i ràpid, les coses no haurien arribat a l'extrem d'avui. La tàctica seguida per Ginebra, no sols no ha tingut cap resultat positiu, sinó que ha desacreditat la S. de les N., demostrant la seva impotència per a impedir conflictes i resoldre la pau i prolongant l'existència d'una dictadura.

No sabem quines seran les futures decisions de la S. de les N. Però seria fer-se massa illusions esperar que el «fet consumat» pel feixisme italià pugui rebre un tracte diferent del dels altres «fets consumats» pel nazisme alemany.

En el moment d'entrar en màquina aquest número, les tropes italianes han entrat ja a Addis Abeba, on durant uns dies, no havent-hi cap autoritat, ha regnat l'anarquia. Queda, però, la major part d'Etiopia sense ocupar. Desapareixerà Etiopia com a Estat independent? Podrà mantenir-se Itàlia en aquelles contrades rebeques?

LES ELECCIONS EGÍPCIES

Malgrat la mort del rei Fuad I, les eleccions legislatives s'han celebrat el 2 de maig, de conformitat amb els principis de la Constitució de 1923, redactada prenent la de Bèlgica per model, abrogada en 1930 i recentment restablerta pel difunt sobirà, sota la pressió del partit nacional.

La Cambra egípcia es compon de 232 diputats, un per cada 50.000 electors; el Senat, de 120 membres, dues cinquenes parts dels quals són nomenats pel rei.

Com era de preveure, la majoria, en una proporció del 75 per cent, l'ha guanyada el partit wafdista. Aquest partit és d'un nacionalisme ardent, oposat a la influència britànica. L'oposició estarà constituïda pel partit moderat, que té Helmin Issa paixà per líder, i per alguns feixistes capitanejats per Mahomed Mahmoud.

Fa uns quants dies que l'alt comissari britànic ha iniciat negociacions amb el cap del partit guanyador, però se n'ignoren els resultats.

EL RESULTAT DEFINITIU DE LES ELECCIONS FRANCESES

Diumenge va tenir lloc el segon torn de les eleccions franceses, amb resultats — com es preveia — favorables al Front popular, sobretot a la seva ala extrema. I així, els comunistes, que no havien tingut mai més de dotze diputats, en tenen ara més de setanta.

Per a explicar-se aquest augment considerable, cal tenir present que els comunistes francesos s'han presentat amb un programa on el marxisme feia molt poc paper. A jutjar per la propaganda electoral, els comunistes francesos són més aviat uns reformadors legalitaris que uns revolucionaris, i han donat al seu programa un caràcter eminentment patriòtic.

A més a més, tenint en compte que una bona part dels comunistes elegits ho han estat amb els vots dels partits aliats, creiem exagerat suposar una intensa bolxevització de França.

El triomf del Front popular assenyala la fi de les temptatives reaccionàries i feixistoides que en aquests darrers temps s'havien produït.

Els radicals-socialistes han sortit bastant malament de la lluita electoral; però, tot i haver perdut uns escons, segueixen essent els àrbitres de la situació parlamentària.

Si es manté el pacte que donà lloc a la formació del Front popular, el govern que succeirà al presidit per Sarraut serà de marcada tendència esquerrana, amb participació dels socialistes de la S. F. I. O., però no dels comunistes, que han declarat no voler acceptar responsabilitats de govern. Si — i no seria la primera vegada que passa — els radicals-socialistes, que són l'exponent de la classe mitjana, temessin un lliscament massa cap a l'esquerra — temor que és especialment sentit per Herriot —, podria haver-hi algun canvi en la situació parlamentària.

Pel que fa a la política internacional, no creiem, com ja hem dit altres vegades, que hi hagi variacions sensibles. A més a més de la política tradicional del Quai d'Orsay, hi ha el fet que el perill hitlerià és igualment valorat per tots els francesos. Això ha influït en els programes electorals i influirà en la futura política exterior de França.

Recordem, també, que el líder dels radicals-socialistes, Daladier — al qui es deu, com en 1923 a Painlevé, la unió de les forces democràtiques i antireaccionàries — és partidari d'una reforma de la S. de les N., la qual hauria de renunciar al seu principi d'universalitat per a limitar-se al camp europeu. Es, fet i fet, la concepció de la Federació Europea ideada per Briand.

Però abans d'encarar-se amb un problema tan complicat, hi ha qüestions més urgents, per a l'arranjament de les quals és de desitjar que els homes de govern de França estiguin a l'altura de la situació.

cuando un **malestar**
le quita el sosiego

y perdiendo el buen humor Vd. se siente cansado y decaído, es que su organismo necesita una limpieza interna, para eliminar los residuos tóxicos acumulados, que dificultan su buen funcionamiento. Esta limpieza se la proporcionará el Urodonal que avivará sus energías vitales a modo de ducha interna, y al asegurar la completa desaparición de sus molestias le devolverá el bienestar duradero

URODONAL
regenera los órganos
porque disuelve el ácido úrico

IMPRESOS COSTA
NOU DE LA RAMBLA, 45
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006